

Bibelgruppshandledning för Apostlagärningarna
ÄNDA TILL JORDENS YTTERSTA GRÄNS

Mailis Janatuinen

FÖRORD

Apostlagärningarna kunde lämpligare heta ”den Helige Andes gärningar”. Bokens tema finns uttryckt i första kapitlets åttonde vers: ”Men när den Helige Ande kommer över er, skall ni få kraft och bli mina vittnen i Jerusalem och i hela Judeen och Samarien och ända till jordens yttersta gräns.” I denna handledning kommer vi att följa med på vilket sätt den Helige Ande alltid har verkat och hur han fortfarande verkar då han för ut evangeliet till jordens yttersta gräns. Denna skrift innefattar 28 studieavsnitt. Den är skriven på begäran av OPKO/FSSM, men naturligtvis kan även andra än studeranden använda den.

Över hälften av Apostlagärningarna behandlar Paulus och hans undervisning. För närvarande är han på tapeten i vår kyrka. Därför är det särskilt nu rätt tid att studera Paulus liv och undervisning utgående från de **ursprungliga dokumenten**. Jag kan själv säga att jag funnit Paulus och blivit förtjust i honom först i arbetet med denna handledning. En av målsättningarna för denna skrift är också att försvara Paulus mot dem som i de västerländska kyrkorna håller på att frånta honom den apostoliska auktoriteten.

Jag rekommenderar att er grupp först går igenom handledningen för glädjebudskapsgrupper innan ni börjar med Apostlagärningarna. Frågor till alla fyra evangelier finns på nätsidorna www.gladtidings-bs.com. Glädjebudskapsgrupper (där evangelietexter används) kräver inga som helst förkunskaper om Bibeln av dem som deltar. Frågorna lämpar sig både för troende och icke-troende. Handledningen ”till jordens yttersta gräns” är av annat slag. Den är tänkt enbart för bibelgrupper som består av troende människor.

Varje grupp bör ha två ledare. Det vore bra om bägge hade tillgång till hela handledningen. Ledaren läser först avsnittet INLEDNING och till slut avsnittet AVSLUTNING. I dessa avsnitt förklaras bakgrundsfaktorer och de stycken i Apostlagärningarna som inte direkt behandlas. Det har gjorts rätt många frågor till varje sammankomst. Om ni inte hinner gå igenom alla frågor under en timme, kan ni lämna de sammanfattande frågorna och fundera på dem hemma.

Jag rekommenderar också att gruppdeltagarna tar med Apostlagärningarna i sin personliga bibelläsningsplan. Under en vecka läses 1-2 kapitel på egen hand hemma. Kapitlen kan delas i mindre stycken och undersökas i den egna andakten, t.o.m. varje dag. Ifall det rör sig om studeranden, borde denna handledning genomgå under ett läsår, så att inte de sista kapitlena lämnas hängande till följande höst.

Det är omöjligt för mig att diskutera tidpunkterna för Paulus brev och teorierna i anslutning till dem. Därför har jag valt en konservativ handledning för inledningen, vilken jag sedan troget har följt. Tidsangivelserna är hämtade från Carson, Douglas, Moon: *An Introduction to the New Testament* (Zondervan 1992).

Jag har på dessa sidor använt ordet ”**hedning**” i samma bemärkelse som den gamla bibelöversättningen använde ordet: inte som skällsord utan i betydelsen ”**icke-jude**”. De kristna benämns i de första studieavsnitten ”den nya vägens vandrare”,

eftersom benämningen kristen börjar användas först från kapitel elva. Ordet ”**diaspora**” betyder judarnas kringstridelse över hela den då kända världen.

Jag önskar er lika välsignade stunder kring Apostlagärningarna som jag själv fått tillbringa denna sommar!

Esbo, i sensommarhettan 2002

Mailis Janatuinen

PS! I den svenskspråkiga översättningen har Svenska Folkbibelns översättning använts.

1. UPPGIFTEN ATT ERÖVRA VÄRLDEN GES Kapitel 1

INLEDNING: Både Apostlagärningarna och den som nedtecknat den var till en början okända. Fyra avsnitt berättas ändå i vi-form. Av detta kan vi dra slutsatsen att författaren uppenbarligen var någon av Paulus medresenärer. Om man jämför vi-avsnitten och Paulus brev med varandra, märker man att författaren till brevet inte kan vara någon annan än läkaren Lukas (t.ex. Kol 4:10-14).

Kyrkofäderna var eniga om att Lukas skrivit både Lukasevangeliet och Apostlagärningarna. Lukas var inte jude, men kunde Gamla testamentet väl genom den grekiska översättningen Septuaginta. Likaså kände han väl till det första århundradets sociala och politiska omständigheter i Mellanöstern.

Apostlagärningarna skrevs antagligen under Paulus fångenskap i Cesarea och/eller Rom. Boken slutar också med fångenskapen i Rom ca år 62 e.Kr. Den berättar om kyrkohistoriens tre första årtionden med början från Jesu himmelfärd ca år 30.

Apostlagärningarna är skriven till Teofilus, som antagligen bekostade dess utgivning. Teofilus tillhörde troligtvis en förnäm släkt och fick vid den tidpunkten dopundervisning.

FRÅGORNA: 1:1-14

Fundera över olika orsaker till varför Lukas också ville berätta om Kyrkans födelse och dess utbredning i det romerska riket, fastän de övriga evangelisterna slutade vid Jesu uppståndelse (1-2)?

Hur förhåller du dig, utifrån vers 2, till liberalteologernas påstående om att det väsentliga inte är Jesu kroppsliga uppståndelse, utan lärjungarnas uppståndelsetro?

* Vad fick de 40 dagarna för betydelse för lärjungarna och senare för den kristna kyrkan (3)?

Varför var apostlarna tvungna att vänta lite till på den helige Andes utgjutelse (4-5)?

Vad är det för skillnad på Johannes dop och det kristna dopet (5)?

* Vilket av de nämnda dopen i vers 5 har du mottagit?

Hurudan uppfattning hade lärjungarna vid denna tid angående Guds rike? (Vem tillhör det, hur blir det en verklighet på jorden?) (6-7)

* På vilket sätt försöker Jesus här förändra lärjungarnas förståelse av Gudsriket (7-8)?

* Vad lär oss verserna 6-8 om hur vi skall förhålla oss till spekulationer om de yttersta tiderna, till när världsslutet kommer o.s.v.?

Varför säger inte Jesus i vers 8: ”Ni måste vittna...”?

* Orden i vers 8 säger Jesus även till dig. Vad är din uppgift i missionen?

* Fundera över varför så liten del av de kristna är beredda att offra tid och pengar för att Guds rike skall spridas till ända till jordens yttersta gräns.

Varför var det viktigt att lärjungarna med egna ögon såg Jesu himmelfärd (9-11)?

* Hur förhåller sig väntan på Jesu återkomst och missionsarbetet till varandra (8,11)?

Var är himlen? (Vad betyder det att Jesus lyftes upp till himlen?)

* Var är Jesus just nu (11, jfr. Matt 28:20b)?

Hur många människor och hurudana var de människor som Jesus gav uppgiften att erövra världen med evangeliets hjälp (13-14)?

* Hurudan stämning tror ni att rådde bland lärjungaskaran under de där 10 dagarna?

* Jesu mor nämns här för sista gången (14). Vad tror ni att dessa händelser betydde för Maria?

SAMMANFATTANDE FRÅGOR:

* Vad säger oss den här texten om den helige Andes verk?

* Vilken betydelse har dessa händelser för världsmissionen?

* Var i denna text kan vi lägga märke till Guds nåd i Kristus?

AVSLUTNING: Efter detta tog Petrus tag i tömmarna och föreslog att man skulle välja en tolfte apostel i Judas Iskariots ställe. Vittnena till uppståndelsen skulle nämligen vara lika många som stammarna i det gamla förbundet. Den som skulle bli vald måste vara en man som vandrat tillsammans med lärjungaskaran under hela den tid som Jesu offentliga verksamhet varat. Maria Magdalena kom inte ens på fråga, fastän hon hade följt Jesus mera troget än någon av de männen.

Man fann två kandidater till apostlaämbetet. Man bad att Gud skulle välja den rätte och lotten föll på en man vid namn Mattias. Efter denna händelse hör vi ingenting om honom, men det gör vi inte heller om de andra lärjungarna, med undantag av Petrus, Jakob och Johannes.

LÄS HEMMA: Kapitel 1-2

2. KRAFTGIVAREN GES Kapitel 2

INLEDNING: Allt sedan dagarna då Babels torn byggdes har språket varit en hindrande faktor för kommunikationen mellan människor (1 Mos 12). Babels torn byggdes ju för att man skulle få bort Gud från tronen, så att människan med hjälp av sin egen vishet och skicklighet skulle kunna få plats i himlen. Ända sedan dess har Babel och Babylonien i Bibeln fungerat som centrala platser och symboler för dem som motarbetar Gud. Därtill finns det ännu en mur som skiljt människor åt under två årtusenden, nämligen den som skiljer judar och hedningar från varandra. Herren hade lovat sitt rike åt Abrahams avkomma, och de höll fast vid sin rätt att vara Guds utvalda folk. I denna situation kom pingsten och ändrade på allt...

Lägg märke till att den helige Ande i det gamla förbundet gavs enbart till några få ”smorda” (profeter, överstepräster och kungar, och endast om de levde enligt Guds vilja). *Ande* och *vind* är samma ord både på hebreiska och grekiska.

Pingstfesten är en av de högtidsfester som det stadgas om i Gamla testamentet. Den firades med anledning av den första bärgningen av skörden fem veckor efter påsk (2 Mos 23:16). Judarna och proselyterna, de hedningar som konverterat till judendomen, samlades då till Jerusalem från hela den då kända världen. Jerusalems invånartal beräknas vid den tiden ha varit över 100 000 personer, förutom pilgrimsvandrarna.

FRÅGORNA: 2:1-13

Har du någonsin funderat på om du har den helige Ande eller inte? I hurdana situationer har du i så fall funderat på det?

- * Varför gavs den helige Ande i det gamla förbundet endast till några få personer?
- * Varför gavs inte den helige Ande redan då Jesus ännu levde som människa på jorden?

Var hände pingstundret och hurdana människor väntade det (1:12-14)?

Vad har vinden och den helige Ande gemensamt (2)?

- * Vad har elden och den helige Ande gemensamt (3)? (Vad symboliserar tungorna av eld i detta sammanhang?)

Ungefär hur många nationaliteter och språk var representerade i Jerusalem vid den här pingstfesten (5-11)?

- * Se på en karta från vilka delar av världen de olika folkslagen kom (9-11)?
- * Varför utgöts den helige Ande just under en sådan här folkfest?

Varför är just tungotalet tecknet på den första pingsten, och inte t.ex. helandet av sjuka?

- * Hur skiljer sig det tungotal som Paulus berättar om i Korinterbrevet från tungotalet på pingsten (Ledaren läser 1 Kor 14:2-4)? (Vad är målet med det förra, vad med det senare?)
- * Tror ni att lärjungarna hela sitt liv kunde tala det språk på vilket de nu förmodligen förkunnade? Motivera ert svar.

På vilket sätt har språkundret upprepats på missionsfälten under de senaste 2 000 åren?

* Varför har Gud inte, efter pingsten, på liknande sätt gett tungotalets gåva åt missions-predikanter så att de inte hade behövt lära sig språken genom mödosamt arbete i språkskolor?

Vad predikade lärjungarna (4,11)?

* Vad fick en del människor att tro att apostlarna var druckna (13)? (Förbliv i texten!)

Vilken betydelse hade detta under för urkyrkan som på pingsten fick sin födelse?

* På vilket sätt överbryggs Babels språkförbistring i den kristna kyrkan?

Varför anses pingsten vara en så avgörande dag i Guds frälsningshistoria att den har fått en egen festdag i den kristna kyrkan?

SAMMANFATTANDE FRÅGOR:

* Vad lär vi oss utifrån denna text om den helige Andes verk?

* På vilket sätt främjade denna händelse världsmissionen?

* Vad talar denna text om Guds nåd i Kristus?

AVSLUTNING: Efter detta höll Petrus ett tal där han försäkrade att apostlarna inte var druckna. För det andra hänvisade han till Gamla testamentet: Hade inte redan profeten Joel förutsagt just detta, att allt Guds folk, t.o.m. kvinnor, i den yttersta tiden skulle få den helige Ande? Denna profetia rörde alltså pingsten och den kristna kyrkans tid alltifrån den stunden; den hänvisade inte till någon möjlig väckelse i de yttersta tiderna, som vi ännu borde vänta på. (I förbifarten sagt: eftersom den helige Ande utgöts även över kvinnorna, fick de från första början en annorlunda ställning i den kristna kyrkan än i synagogan. Där fick ju kvinnorna inte öppna sin mun; i församlingen fick de däremot både profetera och be inför människor.)

Petrus fortsatte med att ur Gamla testamentet visa att Messias lidande och uppståndelse ända från första början hört till Guds plan. Nu är Jesus upphöjd på Guds högra sida och därifrån har han utgjutit den utlovade helige Ande över sina egna.

När åhörarna förstod att de var medskyldiga till mordet på Jesus kom 3 000 personer i syndanöd. Petrus försäkrade att de som döps i Jesu namn får sina synder förlåtna och helig Ande (38). Hela denna skara trodde Petrus ord och döptes. På så sätt sammanförs den helige Ande och dopet från första början i Apostlagärningarna.

De diasporajudar som återvände från pingstfestligheterna berättade för sina egna vad de hade sett och hört. Bland dem fanns nu många som vandrade på den nya vägen.

Uppenbarelseboken berättar vilken stor folksamling som en dag kommer att stå inför Lammets tron: *"en stor skara som ingen kunde räkna, av alla stammar och språk... de har tvättat sina kläder och gjort dem vita i Lammets blod... och Gud skall torka bort alla tårar från deras ögon"* (Upp 7:9-17).

LÄS HEMMA: Kapitel 3

3. APOSTLARNAS FÖRSTA UNDER **Kapitel 3**

INLEDNING: Fortfarande var det samma år som när Jesus for upp till himmelen (ca. 30 e.Kr.) Situationen i urförsamlingen i Jerusalem var tills vidare idealisk: man höll fast vid den rätta läran, d.v.s. apostlarnas undervisning. De troende hade allting gemensamt. De samlades varje dag i templet och i hemmen för att fira nattvard. Under och kraftgärningar skedde och de som trodde på Jesus var omtäckta av folket. Varje dag anslöt sig nya människor till skaran (2:42-47).

Vi vet inte namnet på den lame mannen i texten, men han var över 40 år gammal (4:22). Under hela sitt liv hade denne man varit förlamad. Han hade sett Jesus gå in och ut genom tempelporten under tre års tid - men alltid förbi honom.

FRÅGORNA: 3:1-20

Föreställ dig livet vid den tiden för en människa som inte kunde gå: hurudan var dennas barndom / ungdomstid / liv som vuxen (2)?

Mannen i texten trodde på Gud, liksom även alla andra judar gjorde. Hurudana skeden hade hans tro genomgått under fyrtio år? På vilket sätt under den tid som Jesus verkade i Israel?

* Vad tror ni att mannen vid det här skedet väntade sig av livet och av Gud?

Varför botade Petrus en man som inte ens bad honom om det (3-6)?

* I samband med helandeundret anger Petrus både Jesus, Kristus och nasarén (6b).
Vad vill han säga till den lame med detta namn?

Varför prisar inte den helade mannen Petrus, inte den helige Ande, inte ens Jesus, utan Gud (8)?

* En hurudan inverkan hade undret på andra människor (8-11)?

När och genom vad kom den lame mannen enligt din åsikt till tro?

* Vilka två sidor finns i tron - se vers 16. (Vad är det för skillnad på att någon tror på ett under jämfört med att någon tror på Jesu namn?)

Vad var det viktigaste i Petrus predikan (12-20)?

* Varför predikade Petrus lag för sina åhörare (13-15)?

* Jämför Petrus predikan med vår tids predikningar på helandemöten.

Varför nämnde inte Petrus någonting om att han också själv hade förnekat Jesus, t.o.m. tre gånger (jfr. 14)?

* På vilket sätt är var och en av oss skyldig till Jesu död (15)?

När mannen, som blivit helad, såg tillbaka på sina över 40 år som lam, vad gott kunde han nu kanske se i dem?

* Fundera över hur ditt nuvarande lidande har påverkat gudsförhållandet.

SAMMANFATTANDE FRÅGOR:

- * Hur handlar den helige Ande i denna situation?
- * Var i denna text finns nådens evangelium?
- * På vilket sätt befrämjade denna händelse världsmissionen?

AVSLUTNING: I slutet av sitt tal visar Petrus ännu att Jesus var just den profet som Mose hade förutspått att skulle komma. I själva verket hade alla profeter talat just om honom. På liknande sätt hade löftet om välsignelse åt Abraham och hans säd blivit uppfyllt i Jesus. Välsignelsen var i första hand ämnad för judarna (som lyssnade till Petrus), men även för alla folk på jorden (21-26).

Antalet personer som vandrade på den nya vägen var vid pingsten 3 000 personer; efter denna händelse hade deras antal stigit till 5 000 personer (4:4). (För jämförelsens skull må nämnas att fariseernas antal beräknas vid den tiden ha varit runt 6 000 och prästernas kring 8 000.) Petrus och Johannes blev för första gången utsatta för förhör, men befriades snart, eftersom man inte riktigt visste vad man skulle kunna anklaga dem för. Översteprästerarna var nu tvungna att erkänna att människorna inte skulle glömma Jesus och hans lära så enkelt och snabbt som de några månader tidigare hade gjort. Lärjungarna, som tidigare hade uppträtt med fruktan, var nu fulla av frimodighet.

Petrus och Johannes förbjöds att predika i Jesu namn, men de vägrade lova någonting sådant. Församlingen visste att man stod på tröskeln till förföljelse och bad om kraft att utan fruktan förkunna Jesu ord (4:1-31).

LÄS HEMMA: Kapitel 4 och 5.

4. KAN MAN LURA DEN HELIGE ANDE? Kapitel 4-5

INLEDNING: Vår text berättar om det första problemet som föddes i urkyrkans mitt. Essenerna (ett judiskt religiöst parti) hade redan tidigare avstått från sin egendom och börjat leva i kloster i Qumran med gemensam ekonomi. Även den nya vägens vandrare tillägnade sig detta bruk. För essenerna var det en plikt att ge bort sin egendom till gemensamt bruk, men för dem som trodde på Jesus var det frivilligt.

Jordegendom var för en judisk familj en del av identiteten, ett stycke av det förlovade landet. Jordegendomen ärvdes från generation till generation i samma släkte, och om den hamnade i fel händer skulle den lösas in vid jubelåret. Märk att Ananias och Safira var döpta medlemmar av församlingen.

FRÅGORNA: 4:32-5:11

Vad fick urkyrkans kristna att avstå från sin egendom, fastän ingen befallde dem eller tvingade dem att göra så - fundera på så många alternativ som möjligt. (32-34)

* Varför känns det för vår tids kristna som ett alltför stort offer att ens ge tionde för att hjälpa en nästa eller för att stöda missionsarbetet?

Vilka faktorer i den kristna kyrkan drog möjligen Ananias och Safira till sig?

* Vad fick Ananias och Safira att sälja sitt släktarv och ge bort största delen av inkomsterna, kanske t.o.m. 70% (1-2)?

* Fundera på olika möjligheter till varför Ananias och Safira ville spara en del av köpesumman.

Om Ananias och Safira hade bett om att få behålla 30 % av köpesumman för sig själva, tror ni att de skulle ha upptagits som fullvärdiga medlemmar i församlingen?

* Tror ni att Ananias och Safira hade mottagit den helige Ande i sina dop? Motivera svaret.

Vad var Ananias och Safiras **verkliga** synd (3-4)? (se i texten!)

* Vad betyder det i texten att ljuga för den helige Ande, att ljuga för Gud och att fresta Herrens Ande (3,4,9)?

* I hurudana situationer har du känt frestelsen att ljuga för Gud? Du kan svara för dig själv i ditt hjärta.

Vad hade hänt urkyrkan om Ananias och Safiras synd inte hade blivit avslöjad (10-11)?

* På vilket sätt kan vi i den kristna kyrkan i våra dagar avslöja lögnaktighet mot Gud och skenhelighet?

Vad var fel i Ananias och Safiras gudsbild? (d.v.s. på en hurudan Gud trodde de?)

* Vad var det för fel i parets frälsningslära?

Varför fick Ananias och Safira bära syndens lön, döden, i stället för att få sina synder förlättna (5 och 10)?

* Hur börda vi förhålla oss till våra älsklingssynder så att inte vi råkar ut för samma sak som detta par?

Fundera på vilka problemen är med gemensam ekonomi, eftersom den kristna kyrkan inte prövade det i andra församlingar är i Jerusalem?

* Senare berättas det i breven hur man samlade ekonomiskt understöd till församlingen i Jerusalem från alla hednaförsamlingar. Tror ni att den gemensamma ekonomin hade bidragit till dess fattigdom? Motivera ert svar.

Från vilka saker avstod Jesus för din skull då han kom till vår jord?

* Jesus blev tvungen att dö av precis samma orsak som Ananias och Safira. Vilken var denna orsak?

SAMMANFATTANDE FRÅGOR:

* Hur handlar den helige Ande i situationen i texten?

* Hur invercade denna händelse på världsmissionen?

* Var i texten finner vi nådens evangelium?

AVSLUTNING: I slutet av femte kapitlet berättas om hur apostlarna gjorde stora under och botade många sjuka. Urkyrkans popularitet fortsatte att växa. Översteprästen och hans anhängare blev arga och fängslade apostlarna på nytt, men en ängel befriade dem från fängelset på ett övernaturligt sätt. Gamaliel sade till Stora rådet att ett påhitt av människor nog i sinom tid skulle rinna ut i sanden, men att ett verk av Gud inte går att stoppa. Apostlarna blev piskade för första gången och frigavs på nytt. Männen gladde sig dock, eftersom de hade ansetts värda att få lida för Jesu namns skull och de lät sig inte hindras från att vittna om sitt uppdrag (12-42).

LÄS HEMMA: Kapitel 6-7

5. DEN FÖRSTA MARTYREN Kapitlen 6-7

INLEDNING: Eftersom församlingen i Jerusalem levde med gemensam ekonomi, var man tvungen att tillsammans sköta penningärendena (t.ex. omhändertagandet av fattiga). Ganska snart började de grekisktalande judarna (de som flyttat tillbaka från diasporan till hemlandet) klaga över att deras änkor blev förbisedda vid matutdelningen. Apostlarnas tid gick åt till att dela ut maten, så att de blev tvungna att försumma studiet av Guds ord och förkunnelsen. Därför beslöt apostlarna att grunda diakoniämbetet.

De sju första diakonernas namn räknas upp i vers fem. I Apostlagärningarna kan vi se att till diakonernas uppgifter hörde att ha omsorg om de fattiga, men också att handha förkunnelseuppgifter. Filippos var egentligen i nyckelställning vid väckelsen i Samaria (8:5-8). NT nämner senare en kvinnlig diakon, nämligen Foibe från Kenkrea (Rom 16:1-2).

Det var egentligen romarna som skulle besluta om dödsstraff, men det verkar som om Pilatus, som var bosatt i Cesarea, inte alltid skulle ha orkat bekymra sig om de judiska förehavandena. Stening är ett förhållandevis långsamt sätt att dö på.

FRÅGORNA: 6:8-15 och 7:51-60

Vilka olika nådegåvor hade Stefanus (8-10, se även v.5)?

* På vilket sätt kunde Stefanus använda sig av dessa gåvor i diakoniämbetet?

Varför hatade judarna Stefanus extra mycket (9-12)?

Leta reda på så många detaljer som möjligt i Stefanus rättegång och död som påminner om hur Jesus behandlades (enbart ur minnet) (8-14 och 54-60).

Tror du att Stefanus förstod vilka följder hans anklagande ord skulle få (51-54)?

Varför gavs Stefanus den syn som verserna 55-56 berättar om, mitt i rättegången?

* Vad tror du att Stefanus såg i Jesu ansikte?

Vad var det för skillnad mellan Jesu bön: "Fader, i dina händer lämnar jag min ande" (Luk 23:34) och Stefanus bön: "Herre Jesus, ta emot min ande" (59)?

Stefanus tänkte inte i sin dödsstund på sitt eget liv, utan på sina förföljare (60). Vad fick honom att göra så?

* Skulle du själv kunna be för de människor som gjort dig mest ont, på liknande sätt som Stefanus gjorde? Varför ja, varför nej?

Fundera på olika möjligheter till hurudan inverkan Stefanus död fick på de som stenade honom och på andra människor i omgivningen (15, 54, 57)?

* Ledaren läser verserna 22:19-20 och 1 Kor 15:9. På vilket sätt påverkade Stefanus martyrdöd Saulus (58 och 8:1)?

Det sägs att "martyrers blod är fröet"? Hur förverkligades det i urkyrkan, och hur förverkligas det idag?

- * Fundera över följande fråga: Kan en person som förföljer kristna vara fullt övertygad i sitt hjärta på att han gör det som är rätt?
- * Vad händer den kristna kyrkan ifall ingen av dess medlemmar är beredd att lida och dö för Jesu skull, utan enbart flyr situationen på ett sätt eller annat?
- * Jesus förutspådde en förföljelse i de yttersta tiderna. Hurudana tecken kan vi se på det redan idag?
- * Vad tänker du själv göra ifall förföljelsen möter dig under din livstid?

SAMMANFATTANDE FRÅGOR:

- * Hur verkar den helige Ande i denna situation?
- * På vilket sätt inverkar Stefanus martyrdöd på världsmissionen?
- * Var i denna text finner vi nådens evangelium?

AVSLUTNING: Saulus namn nämns för första gången i samband med stenandet av Stefanus. Vi vet att Saulus föddes några år efter Jesus, i Kilikien vid Medelhavets nordöstra strand (se karta). Hans föräldrar var fromma judar och familjen tillhörde Benjamins stam, efter vars berömda kung även Saulus hade fått sitt namn. Saulus far hade tydligen gjort Rom någon tjänst, eftersom han hade fått romerskt medborgarskap.

Kilikien bildade tillsammans med Syrien en romersk provins. Den var berömd för sitt hållfasta gethårsskinn, som man sydde tält av. Saulus födelsestad Tarsus var en känd universitetsstad och han hade fått en god allmänbildning. Säkert studerade han grekisk litteratur i Tarsus, men huvuddelen av sina studier avlade han i Jerusalem för den berömda rabbi Gamaliel. Saulus var en mönsterelev som gjorde snabba framsteg och han blev snart en ivrig farisé. Samtidigt lärde sig Saulus också tältmakararbetet.

Saulus var alltså endast några år yngre än Jesus. Var han tillbringade de tre år som Jesus verkade i Judéen vet vi inte. I början av Apostlagärningarna bor han dock i Jerusalem (kanske hos sin syster), och han hade trots sin ringa ålder kommit så långt att han fick delta i Stora rådets sammanträden (vanligtvis fick ingen under 30 år delta i dem). Han berättar själv att han röstade för att Stefanus skulle avrättas.

Urkyrkan fick en ursinnig motståndare i Saulus. ”Men Saulus försökte utplåna församlingen. Han gick in i hus efter hus och drog fram både män och kvinnor och lät sätta dem i fängelse.” (8:3)

LÄS HEMMA: Kapitel 8

6. DEN ETIOPIISKE FINANSMINISTERN Kapitel 8

INLEDNING: Efter Stefanus död börjar den första egentliga förföljelsetiden i kristendomens historia. Den första förföljelsen begränsas till Jerusalem, varifrån alla som vandrar på den nya vägen - förutom apostlarna - måste fly. De sprids ut över Judéen och Samarien och berättar evangeliet vart än de kommer. I Samarien uppstår en stor väckelse under diakonen Filippus ledning. Apostlarna kommer från Jerusalem på "biskopsvisitation" till Samarien. När de sätter händerna på de nyomvändas och nydöptas huvuden får dessa ta emot den helige Ande, liksom judarna hade fått på pingsten (8:1-25).

Hovmannen i texten är afrikan och hör alltså till den svarta rasen. I Afrika bodde redan då judar, av vilka denne man kanske hade hört talas om den judiska religionen. Ordet eunuck (27) betyder en man som är kastrerad. Hovmännen var tidigare ofta eunucker i många staters harem. Gamla testamentet förkunnar kärvt att ingen som är kastrerad får tas upp som medlem i Herrens folk (5 Mos 23:2). Vi kan anta att någon fattig familj hade sålt sin son till hovet för att få pengar.

Hovmannen är gudfruktig, vilket betyder att han tror på judarnas Gud, trots att han inte kan konvertera till judendomen. Mannen är nu på väg från Jerusalem från någon fest. Han har inte blivit insläppt i templet längre än till den yttre förgården. På tempelområdet hängde skyltar som på tre språk strängt förbjöd alla andra än Guds folk att träda in på det heliga området. Eunucken hade köpt Gamla testamentet på grekiska, d.v.s. Septuaginta, som han nu läste högt ur på hemfärden. (Vers 37 lämnas utanför diskussionen)

FRÅGORNA: 8:26-40

Den etiopiske drottningen hade gett hovmannen lov att färdas på en resa till Jerusalem som blev över 400 km lång och som räckte flera månader. Vad säger oss detta om hovmannen som person (27)?

Hur tror ni att det kändes för eunuckerna på den tiden att inte kunna leva ett normalt sexualliv, bilda familj och få avkomlingar?

- * Vad tror du att hovmannen tänkte om sitt livs mening?
- * Mot vem/vilka kände kanske denne man bitterhet?

Etiopien hade sina egna religioner och gudar. Fundera över olika orsaker till att hovmannen hade börjat intressera sig för judarnas Gud. (Vad lockade honom i en osynlig Gud? Än i monoteismen?)

Hur kändes det måne för hovmannen när han i templet stod inför den stängda porten?

- * Vad säger det oss att mannen ändå köpte sig en bokrulle över Gamla testamentet från Jerusalem (28)?

Filippus var vid den tiden mitt uppe i den stora väckelsen i Samarien (5-8). Hur kändes det måne för honom när Gud kommenderade honom ut på en öde väg över 100 kilometer bort (26)?

* Varför hade Gud inte sänt Filippus till Jerusalem när hovmannen stod framför den stängda tempelporten?

Vad är det för speciellt med Filippus och hovmannens möte på den öde vägen till Gaza - försök finna så många saker som möjligt (29-31)?

* Varför kunde eunucken inte förstå Gamla testamentet utan Filippus förklaringar (30-31)?

Vad säger oss verserna 32-34 om Jesus?

* Hovmannen hade säkert sett att offerlamm fördes till templet - vad förstod han nu om deras betydelse (32)?

* Av vad förstod hovmannen att Jesus älskade honom sådan han var, utlänning och eunuck?

Av vilken orsak tror ni att hovmannen ställde frågan i vers 36?

* Varför var det så viktigt att hovmannen även döptes innan han kom hem (38)?

* Vad gjorde hovmannen glad (39)?

Hurudana svårigheter mötte den nu troende hovmannen i sitt hemland?

* Vad tänkte manne hovmannen nu om sin "skada", som hade gjort honom oförmögen att leva ett normalt liv?

SAMMANFATTANDE FRÅGOR:

* Leta reda på alla ställen i texten som verkar vara en slump, men ändå är den helige Andes verk.

* Vilken betydelse hade denna händelse för världsmissionen?

* Var i texten finns nådens evangelium?

AVSLUTNING: De ortodoxa kristna i Etiopien räknar denne hovman som sin kyrkas grundare.

LÄS HEMMA: Kapitel 9

7. SAULUS BLIR PAULUS Kapitel 9

INLEDNING: Det har nu förflutit två år sedan Jesu himmelfärd. Det som speciellt förargar Saulus är att skaran av dem som tror på Jesus nu är nästan lika stor som fariseernas parti: 5000-6000 personer. Även en stor skara präster har anslutit sig till dem (6:7). Ingenting tycks kunna stoppa "villoläran" från att spridas. Saulus heliga vrede är så bitter och våldsam, att han nästan verkar vara psykopatisk.

Saulus hebreiska namn är egentligen "Saulos", vilket är kung Sauls namn. Men han har även ett romerskt namn, "Paulos", eftersom han även är romersk medborgare. Paulos betyder "liten".

FRÅGORNA: 9:1-19

Vad är de goda och dåliga sidorna med ett sådant häftigt lynne som Saulus hade?

- * Från vilka undermedvetna motiv kunde Saulus vrede mot de kristna härstamma (1-2)?
- * Varför kunde Saulus inte ens lämna de i utlandet boende nya vägens vandrare i fred?

Lägg noga märke till allt som hände Saulus på vägen till Damaskus (3-9).

- * Varför sade Jesus inte: "Varför förföljer du mina lärjungar?", utan i stället: "Varför förföljer du mig?" (4)?
- * Vilka saker upplevde Saulus medresenärer på vägen till Damaskus (7-8)?

Vad tror ni att Saulus tänkte under de tre dagar som han varken såg, åt eller drack (8-9)? (Vad tänkte han om sig själv? Om Gud? Om Gamla testamentet?)

- * Vad bad Saulus (11b)?
- * Vid vilket ögonblick tror ni att Saulus förstod att Jesus var den samme som Gamla testamentets Jahve?

En hurudan bild ger oss Apostlagärningarna av Ananias (10-14)?

- * Varför trodde Ananias först att Saulus var en dubbelagent (13-14)?
- * Vem är den människa som du anser vara den siste att omvända sig?

Varför sände Gud Ananias till Saulus och inte änglar?

- * Varför visade Gud i förväg för Saulus att Ananias skulle komma (12)?

Vad tror ni att Saulus tänkte när han hörde profetian om sin framtid ur Ananias mun (15-16)?

* Läs vers 16 och påminn dig om hur mycket Jesus fick lida för din skull. Om Jesus nu skulle säga dig orden i vers 16, vad skulle du svara honom?

Vad fick Saulus att tro att han fått all förföljelse av de kristna förlåtet (17-18)?

Vad lär oss Saulus omvändelse om hur en människas kommer till tro, avgör sig och gör bättring samt om dopet?

SAMMANFATTANDE FRÅGOR:

- * Hur ser vi den helige Andes verk i denna händelse?
- * Hur inverkade denna händelse på världsmissionen?
- * Var i texten blir Guds nåd i Kristus synlig?

AVSLUTNING: Saulus var vid sin omvändelse lite under 30 år. Han blev apostel trots att han inte, likt de ursprungliga lärjungarna, sett Jesu uppståndelse. Jesus uppenbarade sig själv för honom och uppenbarade det evangelium som han skulle förkunna.

Saulus försökte börja förkunna genast, men de första stegen var svåra och hans förberedelsestid blev lång. Först tillbringade Saulus tre år i Damaskus och i det närbelägna Arabien. Därefter reste han till Jerusalem, där han diskuterade med Petrus och Jakob i två veckor. Fastän det redan hunnit förflyta tre år sedan Saulus blivit döpt, förhöll sig de kristna i Jerusalem ännu fördomsfullt mot honom och var rädda för honom. Då kom Barnabas, en troende man från Cypern, till Saulus hjälp och började stöda honom och presenterade honom för församlingen.

Det uppstod dock snabbt svårigheter med det judiska folket. Saulus, som omvänt sig från förföljarnas skara, blev snart uppsatt på de tidigare kollegernas mordlista. Bröderna ansåg det vara bäst att sända honom till hans hemtrakt i Kilikien. Efter det hörde de inte heller något av honom under tio år.

Vad Saulus egentligen gjorde under sina 14 första år som kristen har förblivit en evig gåta för eftervärlden. Han berättade tydligen inte om det för Lukas. Vi vet att Paulus fick märkliga uppenbarelser under dessa år; en gång var han till och med uppe i den tredje himlen. Från dessa år hade han också som minne sin ”törntag”, Satans ängel som plågade honom under hela hans liv (Apg 9:19b-30, Gal 1:11-2:1, 2 Kor 12:1-10).

LÄS HEMMA: Kapitel 10

8. EN ROMERSK OFFICER BLIR DÖPT Kapitel 10

INLEDNING: När Saul omvänder sig faller förföljarnas led samman och församlingen får en andningspaus. Den växer och blomstrar. Petrus kan i lugn och ro hålla på med inremission. I Lydda botar han den förlamade Eneas. I Joppe uppväcker han från döden en kvinna vid namn Dorkas (9:31-43). I början av tionde kapitlet hittar vi honom där i Simons hus.

Ända tills nu har den kristna kyrkan, trots Jesu missionsbefallning, hållit sig inom sitt lands gränser och missionerat för judar (med undantag för den etiopiska eunucken). Nu hämtas Petrus till en romersk officers hem. Båda har sett en syn: officeren såg en ängel som befallde honom att låta hämta Petrus från garvaren Simons hus i Joppe. Petrus å sin sida såg en syn där han befalldes att äta djur som enligt Gamla testamentet var förbjudna.

Situationen för de romerska soldaterna i Palestina var inte enkel; det var inte alla gånger så lätt att hålla judarna i styr och i kejsarens förmaning. Officeren i vår text heter Kornelius och han är en i den långa kedjan av officerer som i evangelierna och Apostlagärningarna finner frälsningens väg. (Ledaren läser vad som sägs om Kornelius i verserna 1-2.)

Gudfruktig betyder en icke-jude som vill tro på Israels Gud, men som av någon orsak (t.ex. p.g.a. sitt jobb) inte vill låta omskära sig och vara tvungen att följa hela Mose lag. I detta bibelstudium skall vi behandla Petrus tal i Kornelius hem.

FRÅGORNA: 10:24-48

Hur tror ni att livet i Palestina var för denne ockupationsofficer, hans fru och barn - vad var bra, vad dåligt?

Fundera över vad som fått Kornelius att bli ”gudfruktig” (se INLEDNING och v.1-2)?

- * Vilka svårigheter hörde kanske till en ”gudfruktig” officers dagliga liv och trosliv?
- * Hur kändes det manne för Kornelius att tänka att han aldrig skulle kunna bli en fullvärdig medlem i Guds folk ?
- * Vad kan vi anta att Kornelius kände till om Gamla testamentet?

Varför ville Kornelius att alla hans närmaste skulle vara närvarande när Petrus kom (24)?

- * Vad förväntade sig kanske Kornelius att skulle hända när Petrus kom (24-25)?

Varför tror ni att Gud utvalde just denna hedning med familj till att bli hans egna (30-33)?

Vad kan vi anta att Kornelius visste om Jesus på förhand (37-43)?

* Fundera över varför Petrus berättar just de saker om Jesus som verserna 37-38 vittnar om, och inte någonting annat?

Vad undervisar Petrus om Guds folk i sitt tal (34-36)?

- * Vad undervisar Petrus om den Helige Ande när han håller sitt första tal till hedningarna (37-43)?
- * Vad undervisar Petrus om frälsningen (37-43)?
- * Vad är nytt och förunderligt i Petrus tal?

Vad var det som var nödvändigt för hedningarna att höra i Petrus tal, innan de kunde få ta emot den Helige Ande (44-48)?

- * Vad anser vi vanligen i vår tid vara kriterier för att människor skall kunna ta emot den Helige Ande?
- * Vad är, enligt denna text, förutsättningen för den Helige Andes utgjutande? (Hur hör dopet och den Helige Ande ihop i denna text?)

Vilka två faktorer fick Petrus övertygad om att Kornelius hus skulle döpas genast (44-48)?

- * Vad lär oss denna händelse om urkyrkans doppraxis (t.ex. barndopet) (24,34,48)?
- * Vad i texten visar oss att urkyrkan inte räknade människor som inte var döpta som Guds folks medborgare?

SAMMANFATTANDE FRÅGOR:

- * Hur handlar den Helige Ande i denna situation?
- * På vilket sätt inverkade denna händelse på världsmissionen?
- * Var i denna text finner vi nådens evangelium?

AVSLUTNING: Situationen var revolutionerande: tidigare hade endast Abrahams, Isaks och Jakobs efterföljare, eller människor som konverterat till deras tro, hört till Guds utvalda folk. Nu fick även hedningar - ja till och med kvinnor och barn - dess medborgarskap. Judarna hade varit tvungna att verkligen anstränga sig för att kunna uppfylla lagen, ändå kunde de aldrig lyckas med det. Kornelius gjorde ingenting annat än trodde och blev döpt.

LÄS HEMMA: Kapitel 11

9. VEM TILLHÖR DEN HELIGE ANDES GÅVA? Kapitel 11A

INLEDNING: Mose lag innehåller listor på orena djur; dit hör kräldjur och rovfåglar, men också svin (5 Mos 14 och 3 Mos 11). Dessutom hade judarna en lång rad av fädernas stadgar, som bl.a. angav hur maten skulle tillredas. Judarna kunde inte under alla århundraden i diasporan äta tillsammans med hedningarna, eftersom dessa inte följde deras "förbudslagar". Detta hade beskyddat dem från att mista sin judiska identitet, men även isolerat dem från en verklig gemenskap med andra folk. Nu hade Petrus brutit årtusendets tabu, döpt en romersk familj och bott hos dem i flera dagar, vilket betydde att han även ätit deras mat. Var det då så konstigt att de andra ledarna i urkyrkan var förfärade...

FRÅGORNA: 11:1-18

Föreställ er hur det kändes för Petrus att komma till Jerusalem - hurdana tankar kan ha korsat hans tankar under resan (1-3)?

* Varför var apostlarna och bröderna så storligen förfärade (1-3)?

* Jesus hade befallt sina lärjungar att gå ut i hela världen. Hur hade apostlarna kanske tänkt att hedningarnas omvändelse skulle ske?

Vad i den syn som Gud gett hade kanske känts som mest motbudande för Petrus (4-10)?

* Föreställ dig att du skulle bli bjuden på t.ex. orm- eller rättstek när du är på besök hos någon. Varför var det ännu svårare för judarna att äta hedningarnas mat än för oss att äta dylika djur (6)?

På vilket sätt förhöll sig synen och händelserna som åtföljde den till varandra (11-14)?

Varför jämförde Petrus händelserna i Kornelius hus med pingsten (15)?

* Tungotal nämns endast tre gånger i Apostlagärningarna. Varför var det så viktigt att pingstens språkunder upprepade sig just när de första hedningarna kom till tro?

På vilket sätt renade Gud Kornelius och hans husfolk (9, 14-18)?

* På vilket sätt visar denna text att frälsningen helt och hållet är ett Guds verk (13-18)?

Vilka tre saker hör ihop när Kornelius familj kommer till tro (14,15 och 10:48)?

* Vad händer om något av dessa tre element faller bort vid en människas omvändelse?

Hur många frälsnings- / helgelseupplevelser berättas det enligt din mening om i kapitel 10 och 11?

* När Petrus lånar Johannes Döparens ord om dopet i den Helige Ande, vad visar att han inte talar om en "andra upplevelse", utan om den första (15-17)?

Varför benämns den Helige Ande en gåva (17)?

* När har du fått den Helige Andes gåva?

Ifall ni har tid, diskutera då kring ämnet: Vilka av Gamla testamentets bud och förbud har satts ur kraft när Jesus kom och vilka hålls å andra sidan i kraft (jfr. Luk 10:26-28, Hebr.10:1)?

* Varför tillämpas inte t.ex. dödsstraff i den kristna kyrkan, fastän GT befäller att äktenskapsbrott, våld mot föräldrar och homosexuella förbindelser straffas med döden genom stening?

SAMMANFATTANDE FRÅGOR:

- * Hur verkar den Helige Ande i denna situation?
- * Vilken var den här händelsens betydelse för världsmissionen?
- * Var i texten finns nådens evangelium?

AVSLUTNING: Ur Dale Bruner: Pyhän Hengen lahja: "Varken här eller på andra ställen i NT berättas det någonsin om att en enskild individ av egen ansträngning skulle börja tala i tungor. I Apostlagärningarna är tungotalet en företeelse som är kollektiv, bygger upp kyrkan och hör samman med en grupps omvändelse. Andens gåva var i Kornelius fall inte en tilläggsupplevelse, utan just en frälsningsupplevelse.

Kornelius och hans husfolk döptes genast. Den Helige Ande kan komma före dopet (åtminstone skedde här så), genast efter dopet (jfr. 19:5-6) eller under dopet (2:38), men aldrig och inte någonsin i NT åtskild från dopet. Den Helige Andes gåva åtskild från dopet var en lika främmande tanke för kyrkan som ett dop utan den Helige Andes gåva" (s.60-61, fri översättning från den finska upplagan av boken).

LÄS HEMMA: Galaterbrevet 1:11-2:14

10. EN HEDNAKRISTEN FÖRSAMLING FÖDS Kapitel 11b

INLEDNING: Skingrandet av de kristna ut över Fjärran östern omnämns med några ord, fastän verserna i 11:19-24 omspannar över tio år. (Detta vet vi av Galaterbrevet 1-2). Från Jerusalem till Antiokia är resvägen ca 500 km lång. Antiokia var en blomstrande huvudstad i den syriska provinsen och det tredje största bosättningscentret i hela det romerska riket. Bosättningen var internationell, även den judiska kolonin var stor. Kulturlivet blomstrade, liksom även avgudadyrkan. Antiokia blev alltså den första staden med en hednakristen församling.

Innan vi börjar behandla frågorna är det skäl att repetera Barnabas och Sauls första möte med varandra långt tillbaka i tiden. Ledaren läser 9:19b-30. Det är också anmärkningsvärt att Saulus genast fått sin uppgift av Jesus i samband med omvändelsen.

FRÅGORNA: 11:19-30

Vilka saker kändes säkert svårt för de troende när de blev tvungna att lämna sina hem och församlingen i Jerusalem?

* Tror du att de troende genast förstod att Herren även verkade genom förföljelsen?

Vilka faktorer gjorde det lättare för judarna att godkänna Kornelius omvändelse än att de skulle ha blivit tvungna att börja predika även för de hedningar som bodde utanför Israel (19b)?

* Vad tänkte kanske de kristna vid denna tidpunkt om sina grannar, hedningarna (19b)?

* Vad tänker du om att evangelisera dina ”hedniska” grannar?

Vad fick några cypriotiska och cyreniska kristna att för första gången förkunna evangeliet för sina icke-judiska grannar? Fundera över olika möjligheter (20).

* Vad menar Lukas med uttrycket ”Herrens hand var med dem” (21)?

Vad skulle Barnabas göra i Antiokia efter att ha blivit ditsänd av församlingen i Jerusalem (22)?

* Hurudan uppfattning får du om Barnabas utifrån verserna 23-24, 4:36-37 och 9:26-27?

Saulus tillbringade alltså ungefär 10 år i sin hemstad Tarsos efter att ha blivit omvänd. Från denna tid har vi inga uppgifter bevarade. Fundera över olika orsaker till att Paulus aldrig berättade något från den tiden för Lukas (25)?

* Vad lär oss det faktum att världens första och mest berömda missionspredikant behövde 14 år av förberedelse för sin uppgift? (Paulus nämner själv de 14 åren i Gal 2:1.)

* Tror du att Paulus blev frustrerad under dessa års lopp?

* Hur många år har du förberett dig för den uppgift som du fått av Gud?

Fundera över olika orsaker till att Barnabas ville ha Saulus till sin arbetskamrat (25-26)?

* Hurudant var kanske Barnabas och Saulus gemensamma år i världens första hednaförsamling? Hurudana svårigheter och vilka glädjeämnen innehöll det (26)?

Varför började man kalla just den första hednaförsamlingens medlemmar för ”kristna” (26b)?

* Vad betydde ordet kristen? Varför inte ”jesuslik”, utan kristen?

* Hur låter ordet ”kristen” i våra landsmäns öron i vår tid?

Varifrån fick den första hednaförsamlingen idén att den skulle hjälpa moderförsamlingen (27-30)?

* Vad säger det oss att just Barnabas och Saulus valdes till att föra penninggåvan (30)?

SAMMANFATTANDE FRÅGOR:

* Hur verkar den Helige Ande i denna situation?

* Hur inverkade dessa händelser på världsmissionen?

* Var i denna text finns nådens evangelium?

AVSLUTNING: Ledaren läser Gal 2:1-10. Paulus talar troligtvis här just om vår texts understödsresa. I församlingen i Antiokia fanns det tydligen redan vid den tidpunkten lagiska medlemmar, som ansåg att Paulus frälsningslära var för liberal. När Paulus förde penninggåvan till församlingen i Jerusalem tog han tillfället i akt och diskuterade med de andra apostlarna om det evangelium som Jesus hade uppenbarat för honom. Petrus, Jakob och Johannes godkände till fullo hans lära. Även Titus deltog i resan som någonslags ”provkanin”. Paulus ville pröva hur församlingen i Jerusalem och dess ledare skulle förhålla sig till en oomskuren kristen. Resultatet blev att Titus godkändes som trosbroder, sådan som han var.

LÄS HEMMA: Kapitel 12

11. PETRUS FLYKT Kapitel 12

INLEDNING: Nu börjar det sista kapitlet som berättar om Petrus verksamhet. Det var år 42 e.Kr., dvs. drygt tio år efter Stefanus martyrdöd som Jakob, Sebedeus son, dog martyrdöden. Jakob var den andra av ”åskans söner” och han hade tillsammans med Petrus och sin bror Johannes hört till gruppen av de närmaste männen kring Jesus. Jesus hade förutsagt att Sebedeus söner skulle få dricka samma bägare som han drack ur (Mark 10:39).

Herodes Arippa I verkade som romersk vasallkonung ända till år 44 e.Kr. Han var Herodes den Stores sonson och härskade över ett ungefär lika stort område som sin farfar. Herodes Agrippa I var ganska populär bland judarna och förföljelsen av apostlarna bara ökade hans popularitet. (Herodes den Store hade ordnat med blodbadet av pojarna i Betlehem.) Herodes Antipas, farbror till Agrippa i vår text, hade låtit halshugga Johannes Döparen och hånat Jesus före korsfästelsen.)

Det var kring påsk som Petrus arresterades, på liknande sätt som när Jesus dog. Det var tredje gången som Petrus arresterades; det berättas om de tidigare gångerna i 4:1-3, 18-21 och 5:17-20. Den Jakob som nämns i vers 17 är Jesu bror.

FRÅGORNA: 12:1-19

Varför räddade Gud inte Jakob från martyrdöden - fundera på olika orsaker (1-2)?

- * Hur tror ni att församlingen i Jerusalem förhöll sig till att en av apostlarna hade mördats och att församlingens ledare satt i fängelse (1-5)?
- * Varför beslöt Herodes Agrippa att ställa Petrus inför folket och inte inför domaren (4)?

Varför bevakades Petrus så noggrant? Fundera på olika orsaker (6).

- * Vilka olika faktorer gjorde Petrus situation så omöjlig ur mänsklig synvinkel?

Vad säger det oss om Petrus att han kunde sova i ett sådant läge, kedjad som han var och i väntan på en våldsam död (6)?

- * Varför hade Petrus inte på liknande sätt kunnat vara lugn inför farosituationen den natt då han förrådde Jesus?

Jesus sov inte den natten i Getsemane - vilket Petrus gjorde nu - utan vakade i stor nöd och fruktan. Vad fruktade Jesus som Petrus inte behövde vara rädd för nu?

På vilket sätt befriade ängeln Petrus (7-10)?

- * Vad är det som är så märkligt med Petrus handlande i denna situation?
- * Vad betyder Petrus ord i vers 11?

Vilka slutsatser kan vi dra utifrån vers 12 angående församlingen i Jerusalem och Markus familj?

- * Fundera över händelsen utifrån tjänsteflickan Rodes synvinkel - hur upplevde hon situationen (13-16)?

* Trodde församlingen under sitt bönemöte på ett bönesvar eller trodde de inte? Motivera svaret (12b och 15).

Fundera över denna händelse ur Herodes Agrippa I och hans soldaters synvinkel. Hur påverkade detta dem (18-19)?

Efter denna händelse gick Petrus antagligen till Antiokia. Det berättar Paulus om i Gal 2:11-14. Läs detta bibelställe och fundera över vilka saker som förändrats i Petrus under dessa 10 år och vilka som inte förändrats.

* Vad lär oss detta Gal 2:11-14 om arvssynden? Vad lär det oss om helgelsen?

SAMMANFATTANDE FRÅGOR:

- * Hur verkar den Helige Ande i denna situation?
- * Hur inverkade dessa händelser på världsmissionen?
- * Var i denna text finns nådens evangelium?

AVSLUTNING: Huvudpersonen i Apostlagärningarna blir från och med nu Paulus i stället för Petrus. När Petrus blivit frigiven blev han tvungen att lämna landet. Vi hör inget mera om honom efter detta förutom en gång under apostlamötet i Jerusalem. Vi vet att han åtminstone besökte Antiokia, Korint och Rom (1 Petrusbrevet är skrivet från Rom). Clemens berättar att Petrus dödades i Rom, i kejsar Neros förföljelser i mitten av 60-talet, liksom också Paulus. Men han hade alltså ännu över 20 års levnadstid efter att ha blivit frigiven.

Lukas skildrar Herodes Agrippas hemska död: maskar åt upp honom eftersom han inte gav Gud äran (20-25). Han var då 54 år gammal. Också den judiske historieskrivaren Josefus berättar om denna händelse på ett sätt som kompletterar Lukas skildring (Ant 19:8:2).

LÄS HEMMA: Kapitel 13

12. DE FÖRSTA MISSIONSPREDIKANTERNA Kapitel 13

INLEDNING: Året var 46 eller 47 e.Kr. Jesus hade gett sin missionsbefallning 16-17 år tidigare. Paulus hade fått missionskallelsen när han kom till tro, 14 år tidigare, då Jesus hade sagt till honom: ”Gå, jag skall sända dig ut till hedningarna långt borta” (22:21). Petrus hade döpt Kornelius mer än tio år tidigare. Hednaförsamlingen i Antiokia vara redan några år gammal. Först nu, i detta skede, sänder man ut de första egentliga missionspredikanterna till världen.

Barnabas var av Levi stam, hemma från Cypern. Han hade bott i Jerusalem redan innan han kom till tro. Johannes Markus var hans kusin (Kol 4:10). Markus mor Maria var en av de centrala personerna i församlingen i Jerusalem (12:12),. Paulus var vid det här skedet redan över 40 år gammal.

Ledaren läser vad som sägs i inledningen till kapitel 11b.

FRÅGORNA: 12:25-13:13

Varför var det just församlingen i Antiokia och inte moderförsamlingen i Jerusalem som började sända de första missionspredikanterna till hednavärlden?

* Varför hade inte Paulus gett sig av på egen hand genast han fått missionskallelsen - vad väntade han på i 14 långa år?

Vad kan ni dra för slutsatser av namnen på profeterna och lärarna i församlingen i Antiokia (1)? (Hur många var de, vilka nationaliteter av namnen att döma, vilken samhällelig status representerade de?)

* Hur många procent av församlingens medarbetare sändes ut i missionsarbete?

Varför skulle församlingen i Antiokia avstå från de mest begåvade medarbetarna? Skulle man inte ha haft mera nytta av dem inom den ”inre missionen”? (2-3)

* I vilken form fick församlingen senare tillbaka det som de nu avstod från?

Vad lär oss denna text om missionskallelsen: vem ger den, till vem och hur (2-4) ges den?

* Vad är förhållandet mellan den inre kallelsen som kommer från Gud och den yttre kallelsen som kommer av församlingen? Jämför vers 3 med 22:21 som är citerad i avsnittet INLEDNING.

* Varför kan och får inte en missionspredikant resa ut utan en sändande församling?

Hur tror ni att de första missionspredikanterna beslutade i vilken riktning de skulle gå (4-5, se även INLEDNING)

* Vad visar det oss att de första missionspredikningarna hölls i synagogor och inte på torgen (5)?

För vilket bruk tror ni att den romerske landshövdingen höll en judisk trollkarl hos sig (6-7)?

* Fundera över olika orsaker till att Elymas Barjesus först förhöll sig vänligt inställd till de två missionspredikanterna och sedan avogt (6-8)?

Vad är det för märkligt med missionshistoriens första under (9-11)?

Vad hade hänt om Paulus och Barnabas hade predikat nådens evangelium, men inte sagt raka ord till Elymas (10-11)?

* Händer det i vår tid liknande ”negativa under”? Om inte, vad visar detta?

Varför sägs det att Sergius Paulus häpnade över ”Herrens lära” och inte över t.ex. Herrens kraft?

* Till vad behövs under i missionsarbetet? Till vad Herrens lära?

Kanske Paulus och särskilt Barnabas kände frestelsen att stanna kvar på Cypern och grunda en församling, nu när landshövdingen kommit till tro. Vad fick dem att fortsätta resan till Mindre Asien (13)?

* Varför stöder många missionsorganisationer i årtionden de kyrkor som de grundat, i stället för att fortsätta till områden där evangelium inte har blivit predikat?

Fundera över vilka orsaker som fick Markus att återvända hem med mjölktaget (13)?

* Hur kändes det kanske för Markus mor när sonen kom hem från den halvfärdiga missionsresan? Se INLEDNING.

SAMMANFATTANDE FRÅGOR:

* Hur verkar den Helige Ande i denna situation?

* Hur inverkade dessa händelser på världsmissionen?

* Var i denna text finns nådens evangelium?

AVSLUTNING: Nu började Paulus och Barnabas långa färd längs den nutida turkiska bergsplatån. Den första etappen gick till Antiokia i Pisidien. Vi kan läsa om den predikan som hölls där i synagogan i samma kapitel verserna 16-41. Många blev övertygade om det nya budskapets frälsande kraft. Följande sabbat var synagogan så full av intresserade att judarna blev rasande och hetsade upp stadens ledning mot missionspredikanterna. De blev tvungna att resa till Ikonium. Detta blev ett ofta upprepat mönster under Paulus missionskarriär: synagoga - några kommer till tro - hedningarna blir intresserade - judarna ordnar upplopp - jorden bränner under fötterna - vidare till nästa plats. (13:14-14:7)

LÄS HEMMA: Kapitel 14

13. ZEUS OCH HERMES Kapitel 14

INLEDNING: Nu handlar det om år 47 eller 48 e. Kr. Paulus och Barnabas hade på sin första missionsresa rest från sin startplats Antiokia 650 km med båt på Medelhavet och 500 km ”med apostlahästar” på den turkiska bergsplatån, ända till Lystra och Derbe. (På tillbakavägen färdades de lika lång väg, sammanlagt 2250 km!) Paulus var inte frisk. Om sitt besök i någon av dessa städer minns han senare detta: *”Ni vet att det var på grund av kroppslig svaghet som jag första gången fick tillfälle att predika evangeliet för er. Fastän min svaga kropp kunde ha inneburit en frestelse för er, så föraktade ni mig inte eller avskydde mig, utan ni tog emot mig som en Guds ängel, ja, som Kristus Jesus.”* (Gal 4:13-14)

Zeus och Hermes var grekiska gudar, den första huvudguden och den senare hans budbärare. Grekerna hade många gudar, som var mycket mänskliga med sina goda och dåliga sidor.

FRÅGORNA: 14:8-23

1. Se på en karta hur Paulus och Barnabas färdades. Ungefär hur länge kunde det ta för dem att gå från kusten till Lystra? (Se INLEDNINGEN)

* Vilken sjukdom skulle Paulus ovan citerade ord tyda på? (Se INLEDNINGEN)

2. Vad fick den lame mannen i Lystra att tro - kanske för första gången i sitt liv - att han kunde bli botad (8-10)?

* Vad lär vi oss av folkets religiositet (11-13)?

* Vilka olika saker var för Paulus och Barnabas de allra svåraste i situationen i verserna 11-13?

3. Se på Paulus tal till avgudadyrkare i verserna 14-17. Vad är enligt honom skillnaden mellan den sanna Guden och avgudar?

* Varför nämner Paulus särskilt ordet ”glädje” i sitt tal (17b)?

* Tror ni att lyssnarna blev sårade när de hörde att deras gudar kallades avgudar (Folkbibeln) / maktlösa gudar (NT 81)?

* Hur skall vi förhålla oss till andra religioners gudar?

4. Från Antiokia i Pisidien till Lystra är det nästan 100 kilometer och från Ikonium till Lystra ungefär 40 kilometer. Judarna färdades hela denna väg bara för att vända invånarna i Lystra mot Paulus och Barnabas. Vad kunde de anklaga missionspredikanterna för? Fundera på olika möjligheter (19).

* Jämför verserna 11 och 19. Vad berodde det på att folket ändrade åsikt så snabbt?

5. Paulus var allt annat än frisk redan innan han blev stenad. Fundera över vilka skador stenandet förorsakade honom; han blev ju t.o.m. medvetslös (19)?

* Tror ni att Paulus kom på fötter och klarade sig 100 km till nästa stad på ett naturligt sätt eller behövdes det ett speciellt under (20)?

6. Vad fick många nyomvända kristna att känna sådan stor värme för Paulus, som om han skulle ha varit en Guds ängel eller Jesus själv (Se INLEDNINGEN)?

7. I allmänhet dröjer det på missionsfälten årtal, om inte årtionden, innan en ung kyrka är ekonomiskt självständig och själv kan utbilda sina medarbetare. Vilka olika omständigheter ledde till att detta självständigblivande skedde inom några månader i de församlingar som Paulus grundat (21-23)?

* Hur kan vi i våra dagar påskynda unga kyrkors självständigblivelse, så att de inte skulle vara beroende av andra länders pengar och arbetskraft?

8. Vem blir uppmuntrad av orden i sats 22 och vem blir nedstämd?

* Fundera, i ljuset av vers 22b, på varför du har haft många svårigheter i ditt liv.

SAMMANFATTANDE FRÅGOR:

* Hur verkar den Helige Ande i denna situation?

* Hur invercade dessa händelser på världsmissionen?

* Var i denna text finns nådens evangelium?

AVSLUTNING: De sista verserna i kapitel 14 berättar att Paulus och Barnabas återvände till kusten och därifrån med båt till församlingen i Antiokia, som sänt dem i väg på resan. Missionspredikanterna kunde nu berätta ”om allt vad Gud hade gjort med dem och hur han hade öppnat trons dörr för hedningarna” (27). Glädjen var stor när förebedjarna fick höra att deras bön blivit hörd.

I missionsarbete behövs alltid två parter: de som far och de som med bön och offer sänder. Missionären behöver veta att hemmafältet står bakom honom. Han måste också kunna vara ärlig, så att han för förebedjarna kan berätta om sina misslyckanden lika väl som om sina framgångar. Det är alltid ledsamt om man ser missionären som en förlorare då han berättar om sina misslyckanden och som en skrytare när han berättar om sina framgångar.

LÄS HEMMA: Kapitel 15

14. DET FÖRSTA KYRKOMÖTET

Kapitel 15

INLEDNING: Nu följer en arbetsperiod i Antiokia. Hemförsamlingen visar sig dock inte vara en rofylld hamn för de första missionspredikanterna. Ett stort problem ligger nämligen och pyr i den kristna kyrkan och flammar nu upp till ett fullvärdigt krig. En del av de judarar som tror på Jesus kan på inget sätt godkänna att enbart dopet och tron skulle räcka till för frälsning. Nej, dessa judaister kräver av de troende ”fullkomlig överlåtelse och lydnad”, om de vill bli frälsta.

Måste de människor som omvänt sig från hedendomen också omvända sig till judendomen? Måste de omskäras? Måste de följa Mose lag? Måste de avstå från vissa maträtter, bl.a. svinkött? Måste de hålla de judiska festerna och de stränga sabbatsbuden? Paulus, som hade fått sitt evangelium direkt av Jesus, visste att allt skulle gå förlorat ifall man gav efter för judaisterna.

Judaisterna kom till Antiokia och började där sprida sin lära. Men det räckte inte; de fortsatte sin resa även till församlingarna i Galatien, varifrån Paulus nyss anlät. Judaisternas lära gick direkt hem hos de unga kristna. Paulus fick till sin stora sorg reda på att församlingarna, som han fött med så stor möda och stort besvär, hade vänt sig mot honom. I denna situation skrev han sitt första brev, Galaterbrevet. ”Ni dåraktiga galater! Vem har förhäxat er, ni som har fått Jesus Kristus framställd för era ögon som korsfäst? Endast det vill jag veta: tog ni emot Anden genom att hålla lagen eller genom att lyssna i tro...?” (Gal 3:1-2).

För att lösa situationen beslöt man att sammankalla det första kyrkomötet. Även Petrus kom till Jerusalem. Som ordförande fungerade Jakob, Jesu bror. Året var 48 eller 49.

FRÅGORNA: 15:1-21

Vad säger det oss om judaisterna att de inte gick direkt till hedningarna, utan åkte runt i de församlingar som andra hade grundat (1)?

* Till vad ansåg judaisterna att de behövde lagen, till vad evangeliet?

* Var judaisterna enligt din åsikt riktiga kristna, d.v.s. kom de med sin tro till himlen (1,5)?

På vilket sätt skiljde sig de judekristnas vardag från de hednakristnas? (Vad gjorde de judekristnas liv tungt? Se även 10 och 19)

Vad var det tänkt att Paulus och Barnabas reseskildring skulle få till stånd vid detta tillfälle (3,4,12)?

* Vad betyder missionspredikanternas ”reseskildringar” för vår tids kristna? Vad betyder de för dig?

Varför är en villolära som kommer inifrån kyrkan farligare än en som kommer utifrån?

* Vilka villoläror som just nu kommer inifrån kyrkan borde kyrkan nu kämpa mot?

Vilka var Petrus argument (7-11)?

* Rituell rening var enligt Mose lag villkoret för att få närma sig Gud. Vilket villkor satte Petrus för det?

Vilka var Jakobs argument (13-18)?

* Vad sade Jakob om Guds folk, vem hör dit och hur blir man medlem i det? Vad fanns det för nytt i detta, i jämförelse med judaisternas tro?

Vad hade Guds ord för betydelse för det första kyrkomötet (16-18)?

Vad hade hänt kristenheten om denna fråga hade behandlats med silkesvantar och lämnats obehandlad?

* Vad hade hänt kristenheten ifall mötet hade tagit judaisternas parti?

Varför var påbuden i vers 20 viktiga för gemenskapen mellan de hednakristna och de judekristna (särskilt för nattvardsgemenskapen)?

* Fundera över i vilken grad vår tids kyrkomöten borde ta lärdom av kyrkomötet i Jerusalem?

10. Varför är en rätt lära en så otroligt viktig sak?

SAMMANFATTANDE FRÅGOR:

* Vad säger denna händelse om hur den Helige Ande verkar?

* På vilket sätt befrämjade det första kyrkomötet världsmissionen?

* Var i denna text framkommer Guds evangelium i Kristus?

AVSLUTNING: När apostlarnas brev anländer till Antiokia, suckar de kristna av lättnad. I brevet sägs klart att omskärelse och Gamla testamentets reningslagar inte gäller hedningar som omvänt sig till kristendomen. Paulus och Barnabas benämns ”kära bröder” och man tar avstånd från judaisterna. Men om de judekristna och de hednakristna vill fira nattvard tillsammans, måste några matregler kvarstå. De judekristna skulle aldrig någonsin äta blod eller kött som offrats åt avgudarna. Att avhålla sig från ”otukt” torde här betyda att reglerna för sexualmoralen skall hämtas från Gamla testamentet.

LÄS HEMMA: Kapitel 16

15. EVANGELIET KOMMER TILL EUROPA Kapitel 16

INLEDNING: Paulus och Barnabas fortsätter ännu en tid med sin undervisning i församlingen i Antiokia. Snart börjar de ändå planera en andra missionsresa. Nu uppstår en stor tvist mellan de fromma missionärerna - första, men inte sista gången i missionshistorien! Barnabas skulle vilja ge sin unga kusin Markus en ny chans, men Paulus vägrar att ta med en som tidigare övergett dem i deras arbete. Deras vägar skiljs och överlämnad åt Herrens nåd reser Paulus iväg med juden Silas eller Silvanus (15:40). Året är 48 eller 49.

Nu färdades de inte alls med båt, utan med apostlahästar. Om förra resans längd blev över 2 200 km, så blev det nu lika mycket till: 4 400 km! Resan började i Ciliciens bergspass, som största delen av året var stängt på grund av snö. En resa genom hela Mindre Asien innebär ett tusental kilometer. Längs ruten ligger de fyra församlingarna i Galatien som Paulus hade grundat på sin förra resa. För dem berättar han nu om apostlamötets beslut.

Från Lystra får Paulus med sig den unge Timoteus, som blir hans kära son och trogna lärjunge under resten av hans livstid. Den Helige Ande leder resällskapet till Troas vid Egeiska havet. Där får Paulus sin omtalade syn, i vilken en man från Makedonien kallar på hans hjälp. Där sällar sig också Lukas för första gången till Paulus resällskap, vilket vi ser av vi-formen från vers 10 framåt.

Filippi är namnet på den första etappen i Europa. Det var en romersk koloni, vars invånare till största delen var ättlingar till den tidens romerska soldater. Invånarna var mycket stolta över sitt romerska medborgarskap. I Filippi fanns inte ens en synagoga, fastän 10 judiska män skulle ha räckt till för att grunda en.

Först döper man en kvinna: en förmögen purpurförsäljare, Lydia, och hennes familj. Lydia är gudfruktig, såsom också Kornelius hade varit.

FRÅGOR: 16:16-40

1. Paulus hade sett i en syn att en man från Makedonien kallade på honom. Ett hurudant mottagande väntade han kanske därför i Europa?

2. Föreställ er de positiva och negativa sidorna i slavflickans liv (16-18)?

* Var det en god eller ond ande som fick flickan att följa efter missionärerna och ropa som en brandlur? (Hur kunde flickan spå rätt?)

* Hur skall vi förhålla oss till siare?

3. Varför blev Paulus inte glad och inspirerad, fastän han fick gratis reklam för sitt arbete?

* Varför körde Paulus inte bort anden direkt den första dagen, utan först den tredje dagen?

4. Varför undersöktes inte anklagelserna från slavflickans ägare, eller varför ordnade man inte ett lagligt förhör - för att inte tala om rättegång (19-22)?

5. Föreställ er vilket kroppsligt och själsligt lidande piskande förorsakar en människa (22-23)?

* Varför måste man ännu börja med massiva säkerhetsåtgärder - vad var man egentligen rädd för här (23-24)?

* Varför tillåter Gud att hans tjänare utsätts för så här hårda prövningar?

6. Vad hade Paulus och Silas att tacka för, när de satt den där natten i det beckmörka fängelset i Filippi, kränkta, med fötterna fasta i stocken, utan hud på ryggen, törstiga och med trasiga kläder (25)?

* Vad kunde du lära dig av den här lovsången?

7. Vad tror ni att de andra fångarna tänkte när de mitt i mörkret lyssnade till Paulus och Silas kyrkokonsert (25)?

* Hur kom det sig att inte en enda fånge rymde i kaoset efter jordskalvet (26-28)?

8. Vad väntade kanske fångvaktaren sig för svar på sin fråga (29-30)?

* Har du lätt eller svårt att tro att löftet i vers 31 en gång kommer att uppfyllas också för din familj?

* På vilket sätt inverkar en familjemedlems tro på de andras räddning (31)?

9. Vad allt måste hända för att den romerska fångvaktaren skulle bli kristen den där natten (29-34)?

* Hur väl tror ni att fångvaktarens familj (frun, barnen och tjänarna) kände till läran i den kristna tron i det skede då de döptes?

SAMMANFATTANDE FRÅGOR:

* Vad berättar denna händelse om hur den Helige Ande verkar?

* Hur vittnar denna händelse om Guds nåd i Kristus?

* Hur befrämjade de beskrivna händelserna i vår text världsmissionen?

AVSLUTNING: Lukas stannade i Filippi, vi-formen slutar där. Till församlingen i Filippi skrev Paulus 4-5 år senare från Efesos det brev som vi känner som "glädjebrevet". Aposteln behövde inte klandra de kristna där för någonting, tvärtom tackade han dem för att de skickat paket och för deras förböner. Brevet andas Paulus kärlek till de kristna i Filippi: till Lydia och hennes familj, till fångvaktaren och hans familj och till alla andra som fanns där: *"Gud är mitt vittne att jag längtar efter er alla av hela mitt hjärta, i Kristus Jesus."* (Fil 1:8). Och: *"Gläd er alltid i Herren. Än en gång vill jag säga: gläd er. Låt alla människor se hur vänliga ni är. Herren är nära."* (Fil 4:4-5)

Hur gick det då med Markus, som Paulus lämnade? Markus fungerade först som Barnabas parhäst. Traditionen berättar att han också reste med Petrus som hans tolk. Markusevangeliet skrev han just från Petrus synvinkel. Han blev senare också sams med Paulus och Markus var med Paulus under hans båda fångenskaper i Rom ett och ett halvt årtionde efter dessa händelser. Ännu lite före sin död saknade Paulus Markus. Så här bad han Timoteus: *"Gör allt du kan för att snart komma till mig... Ta med dig Markus hit. Han är till hjälp i min tjänst."* (2 Tim 4: 9,11)

LÄS HEMMA: Kapitel 17

16. TALET TILL FILOSOFERNA I ATEN

Kapitel 17

INLEDNING: Resan i Europa fortsatte: näst i tur var Tessalonika (nuvarande Thessaloniki, Greklands näst största stad). Den kristna församlingen grundades, judarna startade uppror och Paulus förflyttade sig till Berea. Där upprepades samma mönster och Paulus var tvungen att fly, men Timoteus och Silas stannade kvar för att vårda den nygrundade församlingen.

Så hände det sig att Paulus anlände alldeles ensam till Aten. Blomsterdagarna som Greklands huvudstads hade kommit och gått, men ännu var det en universitetsstad dit många unga romare sändes för att studera filosofi. Ordentliga debatter föll alltid filosoferna i smaken.

Stoicismen och epikurismen var de rådande filosofierna som levde sida vid sida med all slags avgudadyrkan. De var materialistiska lärokonstruktioner, som koncentrerade sig på livet här och nu, och inte på det som hände på andra sidan döden. På samma gång trodde nog de flesta människor på själens odödlighet enligt Platons lära. Epikuréerna lärde att livets mening var lycka och njutning. Stoikerna lärde att livets mening låg i att eftersträva att stärka sin karaktär: människan måste lära sig självbehärskning och klara sig utan hjälp från andra. Båda filosofierna hade dock degenererats från sina ursprungliga ideal fram till Paulus tid.

Vår text behandlar den kristna trons sammandrabbning med den filosofi som rådde i tiden.

FRÅGOR: 17:16-34

Paulus hade säkert sett avgudar förut. Vad upprörde honom speciellt i Atens avgudabilder (16)?

* På vilket sätt förhåller du dig till avgudabilder och till föremål som används till avgudadyrkan?

På vilka olika sätt evangeliserade Paulus till dem som bodde i Aten (17)?

Hurudana människor är i allmänhet intresserade av filosofi?

* Tycker ni att det verkar som om atenarna var uppriktiga sanningssökare (18.21)?

* Jämför filosofer i Aten med våra dagars västerländska filosofer. Vilka samband, vilka skillnader märker du?

Vad är förvånande i sättet som Paulus börjar sitt tal till sina dagars filosofer (22-23)?

* Menade Paulus att all slags tillbedjan av avgudar också samtidigt är en tillbedjan av den rätta Guden, eller gäller detta påstående endast angående den ende "okände guden" (23)? Motivera ert svar utifrån texten.

För vad börjar Paulus kritisera avgudarna (24-30)?

* Vilka saker nämner Paulus om den rätte Guden (24-29)?

Varför citerar inte Paulus Bibeln i sitt tal utan istället en grekisk poet Epidemes (26)?

* Paulus citerar Greklands författare tre gånger i sina tal och brev. När tror ni att han hade tid att studera dem?

Vilka saker säger Paulus om Jesus, fastän han inte nämner Jesu namn (30-31)?

* Vad i vers 31 visar att Paulus inte talar om själens odödlighet, utan om kroppens uppståndelse? Vilken skillnad finns det mellan dessa två begrepp?

Vilket svar ger uppståndelsen och domen till epikureiska och stoiska filosofier (31)?

* Vilket svar ger uppståndelsen och domen till vår tids filosofier (t.ex. postmodernismen)

Hur skulle atenarna kanske ha reagerat om Paulus hade predikat till dem ”Tro på Herren Jesus och ni ska bli frälsta”?

* Slutade Paulus tal mitt i, eller fick han sagt allt vad han skulle säga (31-32)?

Varför övertygade Paulus predikan endast några åhörare (34)? (Är det speciellt svårt för en

filosof att komma till tro?)

* Vad kan vi lära oss av de människor som kom till tro vid talet på Areopagen (34)?

SAMMANFATTANDE FRÅGOR:

* Vad berättar den här texten om den Helige Andes verk?

* Hur vittnar denna händelse om Guds nåd i Kristus?

* Hur påverkade denna händelse världsmissionen?

AVSLUTNING: Världen har sett många högt respekterade filosofer genom tiderna. Filosofins ursprungliga mål var att söka sanningen, men det har den övergivit redan för länge sedan. Många gånger har filosofin överskridit sitt verksamhetsområde och försökt ställa sig ovanför Guds ord, d.v.s. Bibeln. Lärda teologer och andra som försöker förklara Bibeln på nytt och på nytt gett upp inför sin tids filosofi, och börjat tolka Guds ord genom det filter som den rådande filosofin erbjuder. Det har visat sig vara oerhört svårt att vara av annan åsikt än den filosofi som är aktuell.

LÄS HEMMA: Kapitel 18

17. STORSTADSMISSION I KORINT

Kapitel 18

INLEDNING: Resan i Europa fortsatte till staden Korint i Akaja (Achaia). Det var en stor och välmående handelsplats, känd för att allt slags sex var tillåtet där. I Afrodites tempel utövade tusen tempelskökor sitt yrke. Paulus stannade hela 18 månader i Korint.

Aposteln skrev Tessalonikerbrevet ganska snart efter att han anlät till Korint. Han hade fått vetskap om deras situation av Timoteus och Silas (5). En god nyhet var att evangeliet snabbt spreds från den nya församlingen till ett vidsträckt område omkring Tessalonika. Men de kristna förföljdes hårt och de behövde uppmuntran. De hade också börjat fundera över frågor som rörde Jesu återkomst. Dessutom förtalade en del Paulus, så han svarade i sitt brev på anklagelserna.

Med hjälp av en inskrift hittad i Delfoi vet vi att Gallio, filosofen Senecas bror, var landshövding i Akaja endast ett år, från juli 51 till juli 52. Lukas nämner honom i vers 12. Det här är den säkraste tidsbestämmelsen i hela Apostlagärningarna, och härifrån räknar vi åren framåt och bakåt. Paulus lämnade Korint ganska snart efter episoden med Gallio.

FRÅGORNA: 18:1-17

1. Föreställ er Paulus vardag och helg i Korint. Hurudana uppgifter och möten hörde till dem (1-4)?

* När hade Paulus tid att utöva sitt hantverkaryrke?

* Vad tror ni Akvila, Priskilla och Paulus diskuterade när de tillverkade tält?

2. Hur skiljer sig Paulus ekonomiska situation från en missionärs situation i vår tid? (Varför betalade inte den sändande församlingen lön åt Paulus?)

* Vilka positiva och negativa sidor finns det i att missionären själv skaffar sitt uppehälle som tältmakare?

3. Paulus har redan många gånger bestämt sig för att lämna judarna i fred och koncentrera sig på att evangelisera bland hedningarna. Varför håller han sig inte till sitt beslut (5-6)?

* Vilken fördel hade den församling som bildades i Korint av att föreståndaren för synagogan, Krispus, kom till tro bland de första (8)?

* Vad hände med synagogans föreståndare när Paulus var i Korint, av denna text och början av Korintierbrevet att döma (8, 17 och 1 Kor 1:1)?

4. Vilken betydelse för Paulus hade den syn han fick i sömnen (9-11)? (Tror ni att aposteln blev rädd, och om han blev rädd, så varför?)

5. Varför blev judarna denna gång ursinniga (12-13)?

* Tycker ni att Gallio var en rättvis landshövding (Folkbibeln) / ståthållare (NT 81)? Motivera ert svar (12-17).

6. Vilken var fördelen med att Paulus stannade ett och ett halvt år i samma stad jämfört med om han hade rest runt i Grekland?

7. Läs 1 Kor 2:1-5. Paulus beskriver här sin ankomst till Korint. Vilka förvånande drag innehåller den här beskrivningen?

* Jämför Paulus med de förkunnare ni har hört på sista tiden med avseende på innehåll och stil.

8. Vad menade Paulus i versen 1 Kor 2:2?

* Tror ni att Paulus predikan kändes som en upprepning för invånarna i Korint? Motivera ert svar.

* Kan du säga samma sak som Paulus i vers 2:2?

* Tycker du att vi i vår kyrka förkunnar den korsfäste Kristus för mycket, för litet eller lagom?

SAMMANFATTANDE FRÅGOR:

* Vad berättar vår text för oss om den Helige Andes verk?

* Hur förde händelserna i denna text världsmissionen framåt?

* Var i texten finns nådens evangelium?

AVSLUTNING: Det känns tragiskt att tänka att en stor del av de kristna i Korint vände sig mot Paulus inom några år. Denna gång var evangeliet inte i fara p.g.a. judarna utan p.g.a. "karismatiker". Många av de kristna i församlingen i Korint ansåg att Paulus inte var tillräckligt andlig och ifrågasatte hans ställning som apostel. Enligt församlingen i Korint var superapostlar, som berättade om sina märkvärdiga erfarenheter och nådegåvor, mycket mer tilldragande än Paulus, som gnatade samma budskap om korset.

Paulus måste sörja och rent av gråta över sin kära församlings situation när han efter ett par tre år skrev Korintierbrevet i Efesos. Men om alla dessa problem inte hade funnits i urkyrkan, skulle vi inte nu ha de svar Paulus gav på problemen!

LÄS HEMMA: Kapitel 19

18. DEN MAGISKA TRON LIDER FÖRLUST

Kapitel 19

INLEDNING: Paulus gjorde ett kort besök i Efesus på väg hem från sin andra missionsresa och lovade att komma åter en annan gång. Han lämnade Aquila och hans fru där för att grunda en församling. Snart anlände den berömde evangelisten Apollos, som annars var en god man, men hade fel lära om dopet. (Ifall läran om dopet är fel, finns det säkert mycket annat i läran som är fel.) Aquila och Priscilla gjorde sitt bästa för att undervisa stjärneevangelisten. Vi ser att redan under apostlarnas tid kunde kvinnorna undervisa i dogmatik!

Paulus återvände till Antiokia via Jerusalem. Men det dröjde inte länge innan han var på väg igen. Än en gång använde sig den här mannen av sina apostlahästar för att vandra 1 000 kilometer genom Turkiets högland för att uppmuntra lärjungarna. Slutligen anlände Paulus till Efesus, såsom han hade lovat. (Se kartan.) Året var då 52 eller 53.

Efesus var centrum för landskapet i Asien och den andra av de städer där Paulus bedrev en långvarig storstadsmission. I Efesus fanns ett av antikens sju under, nämligen Dianas (Artemis)tempel. Från Efesus hade Paulus lätt att hålla kontakt landvägen och sjävägen till församlingarna i Mindre Asien och Europa. Därifrån kunde även hans medarbetare sprida ut evangeliet till hela landskapet i Asien. Församlingarna i Kolosse och Laodicea föddes av det arbete Paulus medarbetare gjorde, utan att aposteln själv hade besökt dessa städer.

Paulus stannade hela tre år i Efesus. Den här perioden var en av de viktigaste i hans missionskarriär. Härifrån skrev aposteln också 1. Korintierbrevet.

FRÅGOR: 19: 1-20

Vilka var skillnaderna mellan Johannes dop och det kristna dopet (1-4)?

- * Varför måste Jesu Kristi namn absolut nämnas i samband med dopet?
- * Varför får inte en person som inte är döpt med det kristna dopet den Helige Ande (1-6)?

Hur hör dopet och den Helige Ande samman enligt den här texten (1-7)?

- * Vad anser förespråkare av de troendes dop vara viktigt i dopet?
- * Vad anser förespråkare av barndopet vara viktigt i dopet?

Vilken var Paulus strategi i Efesus för a) judar, b) hedningar (8-10)?

- * Hur påverkade Tyrannus skola spridningen av evangeliet i Mindre Asien (9b-10)?
- * Vad har vi att lära oss av Paulus missionsstrategi?

Vad fick Paulus att ge lekmännen ansvar i grundandet av de nya församlingarna, när de i vår tid på många platser endast får läsa gudstjänsttexterna?

5. Vilken betydelse har undren i missionsarbetet (11-12)?

- * Varför sker det inte / behövs det inte lika mycket under i den gamla kristenheten som på missionsfälten?

Böcker var under antikens tid verkligen värdefulla, eftersom de kopierades för

hand. En silverdrakmer motsvarade fyra dagars medellön, alltså 1/7 månadslön. Räkna i euro hur stor summa pengar som gick upp i rök (17-20).

* Vad skulle man kunna köpa med dessa pengar i dagens Finland?

* Hur många häxor kan man på basis av denna summa pengar anta ha kommit till tro under dessa tre år?

* Varför förstörde de nyomvända i Efesus sina redskap för trollkonster i stället för att sälja dem på torget, fastän man med de pengarna skulle ha kunnat bygga en fin samlingsplats i stället för Tyrannus skola (19)?

SAMMANFATTANDE FRÅGOR:

* Vad berättar den här texten om den Helige Andes verk?

* Hur framskred världsmissionen genom händelserna i den här texten?

* Var finns evangeliet i den här texten?

AVSLUTNING: Arbetsperioden i Efesus slutade också med upplopp - hur annars! Stadens souverniraffärer sålde nämligen små miniatyrmodeller i silver av Artemis tempel. Så många avgudadyrkare hade blivit kristna att det började inverka skadligt på silversmedernas livsnäring. En ekonomisk kris hotade staden. Silversmederna uttryckte sina åsikter så att det både syntes och hördes. Paulus räddades med nöd och näppe från att igen få ett kok stryk. Efter detta såg han sitt arbete i Efesus avslutat och gick för att hälsa på sina kära vänner i Makedonien och Grekland.

Lukas var inte med i Efesus, utan återgav hela den tre år långa arbetsperioden med ett kapitel. Många saker blev onämnda, vilket framkommer i breven: ”*Bröder, vi vill att ni skall veta vilken nöd vi fick utstå i Asien. Vi hade det mycket svårare än vi kunde bära, så att vi till och med misströstade om livet.*”, berättar Paulus för korintierna (2 Kor 1:8). På samma sätt avslöjade han att han hade kämpat mot vilddjuren i Efesus (1 Kor 15:32). I Romarbrevet sände aposteln hälsningar till Andronikus och Junias, sina medfångar (Rom 16:7). Han hade alltså också varit i Efesus fängelse!

Det finns många goda skäl till att tro att Filipperbrevet var skrivet under fängelsetiden i Efesus. ”*Jag vill att ni skall veta, bröder, att det som har hänt mig snarare har lett till framgång för evangeliet. Så har hela pretoriet och alla andra kommit att förstå att det är för Kristi skull jag sitter fängslad. Min fångenskap har gjort de flesta av bröderna övertygade i Herren, så att de vågar predika Guds ord ännu mer oförskräckt.*” (Fil.1:12-14)

LÄS HEMMA: Kapitel 20

19. EN TÖRNTAGG I KÖTTET

2 Kor 12:1-10

INLEDNING: Paulus skrev 2 Korintierbrevet under sin tredje missionsresa, ungefär år 56 e.Kr. Hans relationer till församlingen i Korint var vid den tidpunkten komplicerade. I Korint verkade s.k. superapostlar, som skröt med sina under, erfarenheter och nådegåvor och kritiserade Paulus för att han saknade allt detta.

Vi vet inte vad Paulus törntag innebar. Det kan ha varit fråga om en kroppslig sjukdom eller något själsligt som ständigt plågade aposteln. Törntaggen kan också ha haft något att göra med synd; kanske påmindes han om gamla förföljelser eller led av någon svaghet i personligheten som han inte lyckades rätta till. Hur som helst var Paulus tvungen att utföra hela sitt omfattande livsverk bärande på ett tungt lidande.

FRÅGOR:

1. Vad ont och vad gott följer av att en troende berättar för andra människor om sina förunderliga uppenbarelser och erfarenheter (1)?

* Varför hade Paulus bestämt sig för att låta bli att tala offentligt om sina egna erfarenheter (6)?

* Vi har sett hurudana tal Paulus höll för judar och hedningar under sina missionsresor. Hur skulle kanske beskrivningen av "himmelfärden" i verserna 2-4 ha inverkat på åhörarna vid ett evangelisationsmöte?

* Vad fick Paulus att, kanske motvilligt, berätta för de kristna i Korint om sina förunderliga erfarenheter (1-6)?

2. Paulus hade gjort sin "himmelfärd" ungefär år 42 då han tillbringade några mellanår i sin hemtrakt i Cilicien. Varför tror du Gud gav honom denna märkvärdiga erfarenhet 10 år efter att han kommit till tro?

* Tycker du att du skulle behöva en liknande erfarenhet och i så fall varför?

* Vad kan denna erfarenhet ha betytt för Paulus under de gångna 14 åren?

3. Fundera på varför Paulus talar om sig själv i tredje person i verserna 2-5.

* Försök utgående från verserna 2-5 föreställa dig vilket ställe Paulus egentligen besökte och vilka erfarenheter han fick.

4. Skulle Paulus ha berömt sig av sina uppenbarelser om han inte hade fått en törntag (6-7)? Motivera ditt svar.

* Varför ville inte Gud ha utskrivet i Bibeln vilken Paulus törntag var?

* Varför ville Paulus bli befriad från sin tagg? (Fundera över på vilket sätt taggen kunde störa hans arbete.)

5. Varför kallar Paulus taggen en Satans ängel (7)?

* Varför driver inte Paulus ut Satan från sitt liv, utan berättar bara för Jesus om sin törntag (8)?

* På vilket sätt är Satan endast en Guds bandhund i en kristens liv (för att använda Luthers uttryck)?

6. Vad måste hända i Paulus hjärta då han bad första gången? Eller andra gången?

* Varför slutade Paulus be just efter tredje gången?

* Vad kunde vi lära oss av Paulus böneliv?

7. Var Jesu svar jakande eller nekande? Se formuleringen i vers 9.

* Hur fullkomnas Guds kraft i den kristnes svaghet?

* Föreställ dig att Jesus med tanke på din törntagg svarar med orden i vers 9a . Vad skulle du svara honom?

* Om du blickar tillbaka i ditt liv, kan du då säga att Herrens nåd var dig nog i alla situationer?

8. Vad borde ske för att du skulle kunna skriva under orden i vers 10?

*Vad tror ni superapostlarna i Korint tänkte då de hörde denna berättelse?

9. Paulus bad tre gånger - precis som Jesus i Getsemane. Vilken var skillnaden mellan de svar som Gud gav dessa bedjare?

SAMMANFATTANDE FRÅGOR:

* Hur verkade den helige Ande genom Paulus törntagg?

* Hur inverkade Paulus törntagg på världsmissionen?

* Var i denna text finns nådens evangelium?

20. ETT TÅRFYLLT FARVÄL Kapitel 20

INLEDNING: Slutet av den tredje missionsresan innehåller ett besök i Makedonien och Grekland, närmare bestämt i Korint. Där möter Paulus kristna, till vilka han var tvungen att skriva många stränga brev. Från Korint hinner aposteln ännu skriva för hand en "lärobok i dogmatik" alltså Romarbrevet. Där undervisar han grundligt om skillnaden mellan lag och evangelium. Året är 57 e.Kr.

"Men nu har jag inte längre någon uppgift i dessa områden", konstaterar aposteln när tredje missionsresan närmar sig sitt slut (Rom.15:23). Han kan resa iväg när tiden är inne och lämna ansvaret åt lokalbefolkningen. Men Paulus tänker inte alls bli överksam, utan drömmer redan om en missionsresa via Rom mot Spanien. Han tänker sannerligen inte fastna på sin plats, utan söker upp nya områden dit evangeliet inte har nått.

Lukas kommer med i resegruppen i Filippi. Nu är det bara avskedsfesten som väntar. I Troas tänkte tillfället sluta i en tragedi, när en av festdeltagarna faller ut från fönstret på den stenbelagda gården och dör. Paulus bön väcker dock den unge mannen till liv.

Paulus hade mycket pengar med sig, eftersom han hade samlat hjälp till diakoniarbetet i Jerusalems församlingar. Han försöker slippa pengarna så fort som möjligt och han skulle annars också vilja tillbringa pingsten med bröder och systrar i Jerusalem.

Trots sin brådska vill Paulus ännu träffa de äldste i Efesus församling när han åker där förbi, och ber dem att komma till Miletos hamn. Där håller man en hjärtskärande avskedsfest. (Obs. Vi diskuterar mer om verserna 22-23 och profetian som den Helige Ande ger i samband med nästa kapitel. Nu snuddar vi snabbt vid dessa verser.)

FRÅGOR: 20: 16-38

Varför ville Paulus träffa de äldste i Efesus ännu en gång? (Vad var syftet med hans avskedstal?)

* Jämför detta tal med de avskedsfesttal du har hört i olika församlingar och kristna föreningar.

Vad ville aposteln säga om sig själv i verserna 18-19 och 31?

* Skulle du kunna säga likadant om dig själv som Paulus gör i dessa verser (18-19, 31)?

På vilket sätt karaktäriserar Paulus sin egen förkunnelse (20-21 och 27)? (Vilken hade varit dess huvudpunkt?)

* I vilken mån borde Paulus förkunnelse vara ett exempel för vår tids förkunnare (20-21)?

* Kan man enligt din åsikt säga att Paulus bedrev omvändelsearbete, ifall ordet "omvändelse" innebär en verksamhet som siktar mot att ändra åhörarnas religion (21)?

* Kan man enligt er åsikt utföra missionsarbete utan ett mål som siktar mot "omvändelse"?

Vilken hade varit Paulus stora passion ända sedan han omvände sig på vägen till Damaskus (24)?

* Tror du att du när du dör kan säga som Paulus: jag fyllde min uppgift som jag fick av Jesus?

Paulus hade många gånger sett hur unga församlingar kunde vända sig emot honom. Mot vilka möjliga anklagelser i framtiden försvarar han sig här redan på förhand (25-35)?

* Vems fel ansåg Paulus att det var ifall någon av de döpta församlingsmedlemmarna hamnade i helvetet (26-27)?

* Vad händer med missionsarbetet om tron på att helvetet finns försvinner?

Vilka är motiven hos de irrlärare som träder fram i den kristna kyrkan (29-30)?

* Hur hade Paulus tränat, och ännu i denna situation tränar, Efesus ansvarstagare att möta lärare som sprider irrläror (28-31)?

* Vad har verserna 28-31 att säga till vår tids kristenhet?

Vad betyder det i praktiken att Paulus lämnade de äldste i Efesus "åt Gud och hans nåderika ord" (32)?

Hurudant exempel lämnar Paulus i frågor gällande pengar åt de äldste i Efesus (33-35)?

* Vad hade fått de kristna i Efesus att älska Paulus så mycket som det beskrivs i verserna 36-38?

* Varför hade inte Paulus lämnat insamlingarna till diakonin på andras ansvar, utan offrade även åt dem så mycket tid och energi (33-35)?

SAMMANFATTANDE FRÅGOR:

* Vad berättar den här texten åt oss om den Helige Andes arbete?

* Hur påverkade denna händelse världsmissionen?

* Var finns nådens evangelium i den här texten?

SAMMANFATTNING: Ofta anser man att Paulus är en benhård dogmatiker och en kvinnohatare, men se t.ex. på verserna 36-38. Förföljaren av den kristna församlingen hade blivit "kärleksfull .. som när en mor sköter om sina egna barn" (1 Tess 2:7). Paulus kunde ÄLSKA andra människor som få andra kunde, och vann på det sättet andra människors kärlek till sin del. Han kunde även gråta som bara en riktig man kan (31).

Det är möjligt att det här avskedet inte ännu var det slutgiltiga. Paulus levde åtminstone sex år efter denna händelse och gjorde sannolikt en resa till Mindre Asien efter att ha blivit frigjord från det första fångenskapet i Rom. Det är annars svårt att förklara reseskildringarna i Timoteusbrevet och Titusbrevet.

21. IN I VARGENS GAP - ENLIGT GUDS VILJA Kapitel 21

INLEDNING: Lukas är med på Paulus hemresa och beskriver noggrant varje uppehållsställe. Slutligen kommer man till Cesarea, där församlingen leds av evangelisten Filippus - samma man som hade predikat evangeliet till den etiopiske eunucken. Hans döttrar verkade som profetissor i församlingen. Hotet om en katastrof svävar nu allt hotfullare över Paulus. Den helige Ande meddelar nu redan även andra vad som kommer att hända i Jerusalem. Den gamla aposteln skulle ännu kunna fly, men vägrar skarpt att göra det.

I verserna 23-24 beskrivs ett nasirlöfte, som man enligt Mose lag kan göra vid speciella tillfällen (4 Mos 6:1-21). Medan man är bunden av ett nasirlöfte får man inte dricka vin, inte gå på begravingar och inte klippa håret. Efter löftetidens slut måste den som avgivit löftet offra tre djur och dessutom matoffer. Eftersom Paulus lovar att betala fem mäns offer, måste han använda en anmärkningsvärd summa pengar.

FRÅGORNA 21:10-27:

1. Vi känner till Agabus från förut. Han var den profet som 10 år tidigare förutsade att en hungersnöd skulle komma över hela världen (11:28). Fundera på av vilken anledning den helige Ande nu gav honom budskapet om Paulus fängslande (10-11)?

* Varför trodde sig Paulus reskamrater och de kristna i Cesarea veta att fängslandet av Paulus inte kunde vara Guds vilja (12)?

* Vad var kanske allra svårast för Timoteus och Lukas i denna situation?

2. Vilken konflikt rådde i Paulus hjärta (13)?

* Vad fick Paulus vänner att ändra sig (13-14)?

* Kan du säga som de kristna sade i vers 14: "Ske Herrens vilja" - också då den viljan är en annan än din egen?

3. Paulus hade för mindre än ett år sedan bett de kristna i Rom att be att han skulle räddas "från dem i Judeen som inte tror" (Rom 15:31). Vad hade fått honom att ändra sig, så att han nu med hela sitt hjärta kan skriva under vers 13?

4. Av vilken anledning gav den helige Ande på förhand Paulus många gånger samma budskap - skulle inte en gång ha räckt (11 och 20: 22-24)?

* Vad skulle du göra, om du fick budskapet att bojor och trångmål väntar dig på något speciellt ställe?

* Var det sist och slutligen lätt eller svårt för Paulus att fara till Jerusalem? Motivera din åsikt.

5. Hurudana var Paulus och de andra apostlarnas relationer i detta skede (17-20a)?

* Paulus hade med sig en stor penninggåva till de fattiga i Jerusalem (Rom 15:25). Vad hade den för betydelse i denna situation?

6. Är enligt din mening de som kommit till tro enligt vers 20b kristna eller inte? Motivera era svar.

7. Hur ser man på Paulus att han gick med på de äldstes plan angående nasirlöftet (20-24)?

* Varför nämnde Jakob apostlamötets beslut ännu en gång i detta sammanhang (25)?

8. Hur kändes det kanske för Paulus när folkmassan efter en vecka angrep honom (27)?

* Varför måste Paulus fängslas just i Jerusalem (27)?

9. Vad gjorde Satan, och vad gjorde Gud, i denna situation?

SAMMANFATTANDE FRÅGOR:

* Vad lär oss denna text om den helige Andes verk?

* Hur befrämjade denna händelse världsmissionen?

* Var i denna text finns nådens evangelium?

AVSLUTNING: Och sedan blev det ju så att Paulus fick ordentligt med stryk ännu en gång. Folkmassan (jag skulle ha lust att säga ”pöbeln”, om det inte skulle vara fråga om en så from grupp) misshandlade den gamla mannen åtminstone en halv timme, innan de romerska styrkorna hann emellan. Paulus måste bäras bort från de rasande judarna, som med våld försökte döda honom. Orsak: Man påstod att Paulus tagit med sig hedningar in i templet. Om det hade hänt, skulle man ha varit tvungen att stänga anläggningen och senare inviga den på nytt.

Den romerska befälhavaren sätter den gamla aposteln i dubbla bojor, eftersom han tror att aposteln är en egyptisk terrorist och hövding för 4 000 mördare. Missförståndet reder upp sig när Paulus tilltalar befälhavaren på grekiska. Hela fängslandet av Paulus är enbart ett missförstånd och ändå leder det till en nästan fem år lång fängelsevistelse för honom.

LÄS HEMMA: Kapitel 22

22. PAULUS FÖRSVARSTAL Kapitel 22

INLEDNING: Innan Paulus förs genom dörren till Antonius kasern, som befann sig bredvid tempelområdet, hinner Paulus redan framlägga en modig anhållan hos den romerska kommandören: skulle han inte kunna få tala till den rasande folkhopen? Den här mannen tänker sannerligen inte lämna en enda sten osvängd, inte ett enda tillfälle oanvänt, om han bara på något sätt skulle kunna förkunna om Jesus för sina landsmän. Kanske Paulus behärskning också delvis påverkas av att han med hjälp av profetiorna andligt hade kunnat förbereda sig på sitt fångslande. Det kom inte som en blix från en klar himmel för honom.

Den romerska officer som nämns i vår text heter Claudius Lysias och är till sin grad en kommandör av en krigstrupp (i vår armé en bataljon, alltså 1 000 män). Han hade blivit placerad vid Antonius borg i Jerusalem. Senare kommer det fram att Lysias inte hade varit en romersk medborgare i hela sitt liv, utan hade köpt medborgarskapet med mycket pengar.

FRÅGOR: 22:1-24

Vad fick kommandören att gå med på Paulus anhållan (21:39-40)?

- * Fundera på vilka alla olika faktorer som gör det speciellt svårt att tala vid ett sådant tillfälle?
- * Vilka saker bidrog kanske till att den rasande folkhopen tystnade (40-41)?
- * Föreställ er Paulus utseende - hur såg han ut efter sitt nasirlöfte och efter att ha fått stryk där vid trapporna till Antonius slott (jfr. 21:32-33)?
- * Vad visar den här episoden om Paulus som människa och som kristen?

Endast lärda män förstod hebreiska vid den tiden. Troligen avses här det talade språket i Palestina, alltså arameiska. Varför blev folkhopen tystare än förut när de hörde vilket språk Paulus använde (2)?

* Det här var alltså ett försvarstal. Försök spåra upp i texten mot vilka anklagelser Paulus försvarar sig.

Varför talar Paulus om sig själv och inte om Bibelns texter, såsom Stefanus hade gjort i en motsvarande situation?

* Varför vill Paulus tala om sin ungdom för folkhopen som förföljer honom (3-4)?

Varför vill Paulus sakenligt beskriva för judarna sitt eget förlutna som en förföljare av de kristna (3b-5)?

* Vilket hade varit Paulus motiv när han förföljde de kristna?

Vad i Paulus omvändelse kunde kanske ha väckt intresse hos de judiska åhörarna (6-11)?

* Kan man i ljuset av Paulus berättelse, enligt er åsikt, säga att Gud "tvångsomvänder" vissa människor utan att fråga dem om lov?

Vad ville Paulus säga åt de judiska anklagarna om hur han hade blivit en missionspredikant (12-21)?

* Varför ville Paulus också berätta att församlingen till först hade misstänkt honom vara en dubbelagent (17-20)?

* Varför väljer Gud till sitt redskap en som uttryckligen förföljer de kristna?

* Varför hettade judarna till just vid vers 21 (21-23)?

Se efter ännu en gång, vad allt sade Paulus om Jesus i sitt försvarstal (3-21)? Vilka namn hade han använt om honom?

* På vilka olika sätt försökte Paulus kanske väcka sina åhörare syndakänedom?

Tror ni att åhörarna djupt i sina hjärtan ansåg att Paulus var uppriktig / beundrade honom / respekterade honom (22-23)?

* Vad fick Paulus till stånd med sitt tal a) i judarnas hjärtan, b) i de kristnas hjärtan; säkert hörde många av dem detta tal, c) i Claudius Lysias hjärta som inte förstod arameiska?

SAMMANFATTANDE FRÅGOR:

* Hur verkar den Helige Ande i den här situationen?

* Hur påverkade denna händelse världsmissionen?

* Var i denna text finns nådens evangelium?

AVSLUTNING: Det här var Paulus första försvarstal som Lukas har skrivit ner. Det berättar om ett kall, som bar denna man under ett tiotal år, genom en otroligt hård missionskarriär.

Kommendören Claudius Lysias tänkte fånga Paulus för att förhöra honom, men Paulus uppger sig vara en romersk medborgare. Kommendören blir förskräckt, eftersom man inte ens fick binda en romersk medborgare, för att inte tala om att hålla en sådan i dubbla kedjor.

Nu har Lysias ett problem: vad skall man göra med den fängslade mannen? Ut på gatan kan han inte släppas, eftersom det skulle leda till ett helt upplopp. Att förhöra honom går inte, i alla fall inte hårdhänt. Det hjälper inte annat än att samla ihop judarnas egen rättsdomstol, Stora rådet, och försöka få reda på vad ont den tillfångatagne egentligen hade gjort.

23. KRIS I STORA RÅDET

Kapitel 23

INLEDNING: Stora rådet var judarnas kombinerade riksdag och högsta domstol. Dit hörde 70 medlemmar och översteprästen var ordförande. Nu stod Paulus på samma plats som Jesus stått 30 år tidigare. Senast Paulus varit med när Stora rådet sammanträtt var när Stefanus dömdes till döden. Sedan dess hade man bytt överstepräst.

Ananias var överstepräst åren 47-58. (Paulus fängslades ju år 57.)

Historieskrivaren Josefus berättar många gånger om Ananias godtycke och brutalitet. På samma sätt beskriver den judiska traditionen (talmud) honom som en frossare och drinkare, som försnillade pengar från templets offerkista till eget behov. När upproret mot Rom bröt ut år 66 dödades Ananias av egna landsmän.

Sadduccéerna och fariséerna utgjorde två judiska religiösa partier. Sadduccéerna hörde till prästaristokratin och översteprästen valdes ur deras grupp. De var helt sekulariserade och blandade sig hela tiden i politiken. Dessutom väntade inte sadduccéerna på en personlig Messias, utan på en messiansk tid, som de trodde att redan börjat. Fariséerna behöver knappast presenteras. Genom evangelierna har vi lärt känna dem som laggivare och skenheliga motståndare till Jesus. Som vi minns hade Paulus själv varit en av dem. Vers 8 belyser skillnader i dessa två gruppers teologiska synsätt.

FRÅGOR: 22:30-23:11

1. Fundera på olika orsaker till att Claudius Lysias förhöll sig till Paulus med en viss respekt (22:30)?

* Varför började Paulus sitt tal så som han gjorde (1)?

* Hur passar det som Paulus säger i sina inledningsord ihop med det han hade sagt till folkmassan föregående dag (22:19-20)?

2. Vad i Paulus ord irriterade översteprästen så, att han befallde att man skulle slå Paulus över munnen (2)?

* Fundera på vilken inverkan översteprästens teologi hade på hans moral (vers 8 och INLEDNING).

3. Varför vände inte Paulus i denna situation andra kinden till (3)?

* Vad fick Paulus att förhålla sig till översteprästens ämbete på det sätt som beskrivs i verserna 4-5?

* Av vilken anledning skall vi respektera våra världsliga och andliga överheter, även om de är dåliga?

4. Varför vägrade fariséerna tro att Jesus har uppstått från det döda, fastän de annars trodde på uppståndelsen (8)?

* Vem i vår kyrka har ungefär samma teologi som sadduccéerna förr i tiden (8)?

* Om någon präst eller medlem i vår kyrka förnekar kroppens uppståndelse, hur inverkar detta på personens tro och liv?

5. Varför provocerade Paulus fariséerna och sadduccéerna till strid (6-9)?

* Föreställ er, att det i vår riksdag skulle uppstå tumult som krävde tiotals polisens insats (10). Vilka följder skulle detta ha för riksdagen?

* Vad tänkte kanske Stora rådets medlemmar själva efteråt om denna episod?

6. Paulus liv förändrades nu på ett avgörande sätt. Den största delen av de ungefär åtta år han hade kvar av sitt liv tillbringade han i fångenskap. Vad betydde den nattliga synen för Paulus i denna situation och även under de kommande åren i fångenskap (11)?

* Varför ville Jesus att Paulus skulle veta att han ännu skulle komma till Rom (11)?

* Jesus säger åt dig i dag: ”Var vid gott mod!”. Vad svarar du honom?

7. Hur kan vi veta om Guds plan för oss uppfylls på samma sätt som den uppfylldes för Paulus?

SAMMANFATTANDE FRÅGOR:

* Hur fungerade den helige Ande i Paulus rättegång?

* Hur befrämjade Paulus rättegång världsmissionen?

* Var i denna text finns nådens evangelium?

AVSLUTNING: Över 40 judar gör nu upp en hemlig plan och svär en ed på att inte äta eller dricka förrän man dödat Paulus. I detta skede kommer det fram att aposteln också har en syster och att dennabor i Jerusalem med sin familj. Systersonen medverkar till att bakhållet mot morbrodern misslyckas. Claudius Lysias vidtar massiva säkerhetsåtgärder för att få Paulus levande bort från Jerusalem. Aposteln förs i skydd av natten hundra kilometer bort till Cesarea, till den romerska basen. Lysias skickar ett brev till landshövdingen Felix och det ser ut som om Lukas någonstans skulle ha fått tag på en kopia av det.

Historien berättar inte om konspiratörerna slutligen dog av hunger och törst eller om de kanske ändå blev tvungna att svika sina ord...

LÄS HEMMA: Kapitel 24 och 25

24. TILL ATT BLI DÖMD AV STORPAMPARNA

Kapitel 24-25

INLEDNING: Åren 52-59 var romaren Antonius Felix landshövding i Judéen. Den här mannen hade klättrat högt upp i hierarkin, när man tar i beaktande att han var född slav. Efter att ha blivit landshövding hade Felix tagit till sig den tredje hustrun i ordningen, Herodes Agrippa I:s dotter Drusilla.

Översteprästen Ananias och hans advokat Tertullus hade färdats utan dröjsmål 100 km till Cesarea för att anklaga Paulus inför landshövdingen. Paulus förnekade anklagelserna om att han skulle ha varit ett hot för freden i riket och hävdade att de inte hade kunnat bevisas. Sedan bekände han att han trodde på Gamla testamentet i sin helhet, liksom kroppens uppståndelse. (Det kunde han väl inte ha blivit anklagad för, eftersom fariséerna trodde på samma sätt!) Slutligen berättar Paulus vad som hade hänt i Jerusalem och i sammanträdet med Stora rådet.

Paulus stannar i fängelset utan ett rättsbeslut. Följande rättegång sköts upp på obestämd tid. Från fängelseåren i Cesarea finns inga dokument som helst, inte ens Paulus brev. Vi vet att det fanns en kristen församling i Cesarea. Uppenbarligen stannade Lukas i närheten av sin gamle vän och lärofader under dessa år, åtminstone talar han i vi-form när man kommer dit och far därifrån. En möjlighet är att tiden i Cesarea användes till att skriva Apostlagärningarna.

Efter två år återvänder Felix i onåd till Rom; kejsar Nero var nämligen inte nöjd med hur han hade hanterat upploppen mellan judarna och syrierna. Ny landshövding blev Porcius Festus. I ljuset av historiska dokument kan man säga att han var mycket klokare och ärligare härskare än sin föregångare. Festus dog i tjänstgöringen två år senare.

FRÅGOR: 24:22-25:12

Vilken slags bild får ni av landshövdingen Felix som människa (24:22-26)? Se även INLEDNINGEN.

- * Varför skötte inte Felix Paulus sak så att den kunde strykas från dagordningen (22)?
- * Fundera på olika orsaker till varför Felix och Drusilla ville höra på Paulus (22-26)?

Hur mycket tror ni att Paulus hade lidit av att ha förlorat sin frihet?

- * Vilka goda sidor innehöll fängelseåren jämfört med missionsresorna (23)?
- * Vilka saker stöder antagandet om att Lukas skrev sitt evangelium och största delen av Apostlagärningarna under dessa två år? Vilka saker talar kanske mot det här antagandet?

Ifall Paulus hade velat bli frisläppt till vilket pris som helst, om vilka saker skulle han kanske då predikat för Felix (24-25)?

- * I vilket sammanhang påminner Paulus budskap om det budskap som Johannes Döparen förkunnar åt Herodes (25, jfr. Matt 14:3-4)? (Obs, uttrycket "ett liv efter Guds vilja" lyder på grundspråket "rättfärdig".)
- * Varför behöver uttryckligen makthavare höra ett sådant budskap?

Varför är det så svårt att tala om rättfärdighet, självbehärskning och den kommande domen i vår tid?

* Vad skulle hända ifall biskopen nästa självständighetsdag skulle hålla en predikan enligt vers 25?

* Vad händer vår kyrka och vårt folk, ifall man inte talar om de tidigare nämnda ämnen?

Vad tror ni att Paulus tänkte om de upprepade audienserna hos kejsaren under de två åren i Cesarea (26)?

* Vad tänkte Gud om Felix?

Hurudana skulle de här fängelseåren ha varit ifall Paulus hade gjort uppror mot sitt öde?

* Hur förhåller du dig till de ”bojor” som du upplever att hindrar dig från att fylla din uppgift?

Hur påverkades kanske de kristna när deras andliga far sitter i fängelse för sin tro?

Varför gick inte Festus med på att föra Paulus till Jerusalem (1-5)?

* Vad tyder det på när judarna inte ens på två år fick till stånd en ordentlig anklagelse mot Paulus (6-8)?

Endast romerska medborgare kunde vädja till kejsaren. Vid den tiden var Nero Roms kejsare. Varför vädjade Paulus till kejsaren - vad anade han att han kunde vinna på det (9-11)?

SAMMANFATTNING:

* Hur verkar den Helige Ande i den här situationen? Jfr. Joh.16:8,11.

* Hur gick världsmissionen framåt när stjärnevangelisten satt i fängelset?

* Var finns nådens evangelium i texten?

AVSLUTNING: För 200 år sedan sade Henry Marty i Indien, illa tilltygad av en lungsjukdom, i översättningen av Nya testamentet till tre olika språk med stort besvär: ”Så länge Gud har reserverat arbete åt mig, kan jag inte dö”. Paulus hade ännu missionen i Rom ouppfylld. Sex av hans bevarade brev var också i det skedet ännu oskrivna.

Gud har råd att sätta en stjärnevangelist åt sidan i många år. Säkert behövde Paulus stillhet efter sina arbetsfyllda år. Och nog kunde det verkligen vara så att de åren användes till skrivarbete.

LÄS HEMMA: Kapitel 26.

25. JAG KUNDE INTE LÅTA BLI ATT LYDA DEN HIMMELSKA SYNEN

Kapitel 26

INLEDNING: Konung Agrippa var alltså Herodes Agrippa II, son till den Agrippa som hade förföljt Petrus 20 år tidigare. Bernice var hans syster, precis som Drusilla, den förra landshövdingens fru. För att tysta ryktena om incestförhållandet hade Bernice varit gift ett par gånger, men sedan återvänt till sin bror. Lukas, som var väl insatt i alla titlar, lämnar denna gång helt bort dem framför Bernices namn...

Den gamla fången Paulus står i sin fångdräkt framför den i strålände kläder klädda Herodes Agrippa och hans syster och landshövdingen i Rom. Kontrasten var iögonenfallande. Och ändå: vem av de fyra är egentligen starkast? Vem är fånge, vem är fri?

För tredje gången skriver Lukas ner Paulus omvändelseberättelse. Men först nu nämner Paulus dessa Jesu ord: ”*Det är hårt och smärtsamt för dig att sparka mot udden.*” (14b). Detta är ett grekiskt ordspråk. Det syftar på en oxe, som drar en plog med en udd placerad bakom benen så att den inte skall sparka. Om oxen sparkar, skadar den på detta sätt bara sig själv.

FRÅGORNA: 26:1-32

1. Vilka saker i Herodes släkt verkar gå från fader till son? Kom ihåg vad man har berättat om dem i evangelierna och se även INLEDNINGEN i kapitel 12.
* Hur klarar Paulus att förhålla sig så korrekt till två av de mest fördärvade företrädarna för Herodes släkt (1-3)?
2. Varför vill Paulus också i denna situation berätta sin omvändelseberättelse?
* Varför skriver Lukas ner Paulus omvändelseberättelse ännu en tredje gång, i stället för att kort nämna: Se ovan?
3. Hur försöker Paulus i verserna 4-8 visa att han har rätt och fariséerna fel?
4. Vad tror ni att den kungliga publiken tänkte när den hörde Paulus berätta om sitt eget förflutna som förföljare av de kristna (9-11)?
* Varför hade det varit så enormt viktigt för Saulus att få de kristna att smäda Jesus (9-11)?
5. Vad hade Jesus menat när han sade: ”*Det är hårt och smärtsamt för dig att sparka mot udden.*” (12-14, och INLEDNING)?
* I vilka situationer har du försökt sparka mot udden?
6. Vilket öde ville kanske Paulus varna Agrippa, Bernice och Festus för, när han lånade dem Jesu ord i vers 18?
* Varför skall man enligt Jesus utföra missionsarbete (16-18)?
* Varför är det tryggt att åka ut i missionsarbete, oberoende av vad som händer på fältet (16-18)?

* Vad borde ske för att de unga troende i vårt land skulle höra Jesu kallelse i verserna 16-18?

7. Hur lät kanske Jesu ord: ”*jag räddar dig undan ditt eget folk*” i Agrippas, Bernices och Porcius Festus öron (17)?

* På vilket (hemligt) sätt uppfylldes ändå vers 17 i Paulus liv och martyrdöd?

8. Vad hade varit Paulus budskap efter att han hade mött Jesus (20-23)?

9. Vad i ordväxlingen mellan landshövdingen, kungen och fången gör störst intryck på dig (24-29)?

* Varför blev inte Agrippa och Festus förargade när Paulus så tydligt försökte omvända dem (27)?

* Tycker du att det ligger inom möjligheternas gräns att någon av Paulus tre åhörare senare skulle ha kommit till tro?

* I vilket avseende borde vi ta lärdom av Paulus?

10. Tror ni att Paulus ångrade att han hade vädjat till kejsaren? Varför, varför inte (30-32)?

SAMMANFATTANDE FRÅGOR:

* Hur verkade den helige Ande i denna situation?

* Hur inverkade denna händelse på världsmissionen?

* Var i texten finns nådens evangelium?

AVSLUTNING: Johannes Döparen hade gjort sitt bästa för att rädda Herodes Antipas och Herodias själar (Mark 6:20). Nu försökte Paulus göra det samma med Herodes Agrippa II och Bernice. Den gamla aposteln glömde inte för ett ögonblick evighetsperspektivet för de människor han mötte: skulle de hamna i helvetet eller komma till himlen? Därför förändrade han om och om igen sina rättegångar till tydliga evangelisationsmöten.

Festus var i knipa: han måste skicka en romersk medborgare till Rom, då denna hade vädjat till kejsaren. Men han hade ingen anklagelseskrift att skicka med fången. Landshövdingen visste helt enkelt inte vad Paulus hade begått för brott och varför han hållits två år bakom galler. Den ena instansen efter den andra förklarade Paulus oskyldig till alla brott, men han blev ändå inte frigiven. Sakta men säkert förde Gud aposteln mot världens huvudstad.

När det judiska upproret efter några år bröt ut, ställde sig Agrippa på den romerska sidan mot sitt eget folk. (I själva verket hade aldrig judarna hållit herodesarna som egna; de var ju till hälften iduméer.) Agrippa var realpolitiker; han såg vilken sida som skulle vinna kriget. Bernice uppträdde en tid som älskarinna till fältherren Titus, som stred mot judarna, men övergavs senare av honom. Agrippa dog år 100 e.Kr. som den sista av alla Herodes.

LÄS HEMMA: Kapitel 27

26. SKEPPSBROTT Kapitel 27

INLEDNING: Slutligen kan Paulus starta resan till Rom. Till hans resällskap hör, förutom Lukas och Aristarkus, vakten Julius som är en sympatisk romersk officer.

Först seglar man med skeppet längs Palestinas och Mindre Asiens kuster. Att Paulus behöver vård redan efter ett dygns resa säger oss något om hans hälsotillstånd! Myra, vid Mindre Asiens kust, är en stor knutpunkt för skeppstrafiken och där hittar man också ett sädesskepp som är på väg till Italien. Skeppet är ingen liten burk: förutom lasten finns det 276 människor ombord. Det är redan oktober månad och det börjar vara farligt att segla på Medelhavet. (Seglingssäsongen slutade i allmänhet redan i september.)

Efter stora svårigheter kommer de till Kreta och där gör styrmannen och skeppets ägare ett stort misstag: de beslutar sig för att fortsätta resan till en bättre vinterhamn på södra delen av Kreta. Paulus varnar dem, men ingen tror på honom. Då bryter en s.k. sydoststorm ut på Medelhavet (stark vind, på grekiska *anemos tyfoonikos*, varifrån andra språk har fått ordet taifun.) Leken är långt borta. Skeppet kränger mitt i mörkret, i ruskigt skummande vågor, från dag till dag -i två långa veckor. Det är svårt att förstå hur en sjuk och gammal apostel, som man transporterar till Rom för att ställas inför kejsar Neros maktstol, klarar sig med de plågorna.

Det här kapitlet innehåller en av de mest noggranna skildringar som har bevarats för vår tid gällande segling på Medelhavet under antikens tid.

FRÅGOR: 27:20-44

Vad är det för skillnad mellan att råka ut för en storm med Silja Line jämfört med ett segelfartyg från antiken?

- * Ifall du har varit med om en storm på havet, berätta hur det var. För hur många resekamrater kunde du vittna om Jesus i den situationen?
- * Varför använder Lukas så mycket utrymme i kolumnen för att beskriva de minsta detaljerna i denna berättelse?
- * Varför måste Paulus resa till Rom vara så där svår?

Gå tillbaka i ditt minne och tänk på hurudan dag du hade för exakt två veckor sedan. I hurudant tillstånd skulle du kanske vara i detta ögonblick ifall du skulle ha drivit omkring de senaste 14 dyggen på havet utan att ha ätit eller sovit?

- * Hur länge kan en människa känna ångest utan att ge sig hän till den?
- * Vilken var skillnaden mellan Paulus och Lukas i den här situationen (20)?

När du läser den här texten, en hurudan bild får du av skeppets chef?

- * Skeppets 276 passagerare trodde på många slags gudar och ropade på hjälp av dem. Vilken var skillnaden mellan Paulus tro i jämförelse med deras tro?

Tror ni att Paulus tvivlade på att få komma till Rom innan han av Jesus fick ett nytt löfte om det (21-26)?

- * Gissa hur många procent av människorna ombord på skeppet som trodde på att ängelns löfte skulle förverkligas (24)?
- * Vad är det för skillnad i att hamna i en svår situation med Guds ord eller utan det?

Vad säger soldaternas och sjömännens beteende om dessa (27-32, se också 42)?

* Vad säger det om soldaterna att de lät den enda räddningsbåten fara iväg (31-32)?

Varför var det viktigt att få människorna att äta någonting i denna situation (33-38)?

* På vilket sätt kunde Paulus hålla de 276 människornas panik i styr (35-36)?

Vad var hemligheten bakom den inverkan som Paulus fick på människorna (33-38)?

* Vilket ansvar har en på Jesus troende människa i en krissituation?

Varför ville Julius rädda Paulus (42-43)?

* Vad tror ni att de 276 människorna tänkte efteråt om den där resan? Hur många procent av dem blev senare kristna? Hur var det med Julius?

Vilka är de "reskamrater" som du skulle vilja bli räddad tillsammans med (24)?

* Jesus säger till dig vers 24b. Vad svarar du honom?

SAMMANFATTANDE FRÅGOR:

* Hur visar denna händelse på den Helige Andes verk?

* Hur gick världsmissionen framåt med hjälp av denna händelse?

* Var finns nådens evangelium i den här texten?

AVSLUTNING: Jesus säger i stormen samma ord till Paulus som han hade sagt till sina lärjungar: "*Frukta inte!*" Vi behöver inte vara rädda för något, eftersom han är i "samma båt" tillsammans med oss.

De skeppsbrutna räddas till ön Malta. Där börjar man tända eldar, eftersom hösten var långt gången och människorna var våta, magra och utmattade till döds. En mycket giftig orm hugger plötsligt i Paulus hand när han samlar ris. Det var precis som om alla den ondes krafter skulle ha försökt stoppa aposteln från att nå sitt mål. Men det som Herren har bestämt, det förverkligar han också. Ormens gift skadade inte Paulus mer än ett myggbett skulle ha gjort.

De skeppsbrutna stannar på Malta i tre månader och sin vana trogen gör Paulus allt vad han kan för att evangelisera ön. Också många sjuka blev helade med hjälp av apostelns hand. Säkert välsignade många öbor stormen, som kastade den här märkliga fången upp på deras stränder.

LÄS HEMMA: Kapitel 28.

27. ALLA VÄGAR BÄR TILL ROM Kapitel 28

INLEDNING: Bibeln berättar inte hur församlingen i Rom hade uppstått. Vem grundade den? Inte Paulus, för han for dit första gången nu. Kanske inte heller Petrus, för församlingen hade tydligen uppstått redan innan han började resa runt. Akvila och Priska var kristna då kejsar Klaudius förvisade dem från Rom år 49. Vi vet säkert att där fanns en stor församling år 57, när Paulus skrev sitt brev till Rom. Det är mycket möjligt att församlingen i Rom uppkom genom verksamheten av de diasporajudar som döptes i Jerusalem den första pingsten.

Fastän Paulus aldrig hade besökt Rom, kände han 25 församlingsmedlemmar vid namn (Rom 16). Först på listan kommer Akvila och Priska, som aposteln hade arbetat med i både Korint och Efesos. Men var hade han lärt känna alla de andra kristna? En möjlighet är att det runtom i Grekland och Mindre Asien bodde många judekristna som förvisats från Rom och att Paulus hade träffat dem på olika ställen. När förvisningsordern sedan togs tillbaka vid Klaudius död år 54, återvände många till sitt hem i Rom. Så gjorde också Akvila och Priska, och deras hem användes för fullt som församlingens samlingsplats vid tiden då Romarbrevet skrevs. Men i gruppen med 25 namn finns också många icke-judiska namn.

Säkert var de vänner som är nämnda i Romarbrevet och deras hushåll just de, som kom emot Paulus ända till småstäderna Forum Appii och Tres Tabernae. (Till den förstnämnda var det 65 km och till den andra 50 km.)

Paulus fångenskap var inte av värsta sort. Julius hade säkert sagt ett gott ord om den här mannen till fångvårdsväsendet i Rom. Och annars också - inte kunde man ju anse att Paulus var en stor brottsling, man hade ju inte ens fått till stånd en anklagelseskraft med anledning av hans "brott". Paulus fick ju bo i en egen bostad med en soldat, uppenbarligen ändå fjättrad vid sin vakt (20b). Nu behövde den gamla aposteln inte resa runt i världen; världen kom till honom. Kristna från alla möjliga församlingar från när och fjärran gick in och ut genom hans dörr.

Det tog två hela år att vänta på kejsarens beslut. Under den tiden skrevs Efesierbrevet, Kolosserbrevet och Brevet till Filemon. De är skrivna med hjälp av Timoteus. Av breven framkommer att Markus, Aristarkus, Demas och Lukas var hos Paulus åtminstone tidvis och dessutom hade han andra mera tillfälliga besökare.

Men allra först efter att Paulus anlät till Rom kallade han till sig judarna. I det skedet hade han varit i staden endast tre dagar...

FRÅGORNA:28:17-31

1. Föreställ er vardagen för en fånge som är fjättrad vid sin vakt.

* Vad allt sysslade kanske Paulus med under en dag?

2. Vad visar vers 17 om Paulus förhållande till judarna i detta skede?

* Vad ville Paulus säga åt sina landsmän med sitt lilla tal (17-20)?

* Varför började inte Paulus anklaga judarna i Jerusalem för allt ont de hade gjort honom?

3. Vad menar Paulus med orden "Israels hopp" (20)?

* Vad visar judarnas svar om förhållandet mellan judiska synagogan och kristna församlingen i Rom år 59 e. Kr. (21-22)?

4. Varför skulle man bestämma ännu en andra dag för att diskutera sakerna (23a)?

* Fundera på basis av er kännedom om Gamla Testamentet, vad Paulus förkunnade om Guds rike och vad han sade om Jesus när han lånade ord från Gamla Testamentet (23)?

* Vad är skillnaden mellan att evangelisera bland judarna jämfört med att evangelisera bland hedningarna (23-24)?

5. Vad beror det på att samma argument övertygar en, men förstöcker en annan (24-25)?

* Jesus lånade Jesajas ord i verserna 25b-27 i början av sin verksamhet, Paulus i slutet. Vad visar oss dessa verser om evangelisationsarbetets resultat?

6. I vilken situation förhärdar Guds ord sina lyssnare?

* När har du senast hört om Guds ords förhärdande inverkan?

* Tänk på ditt eget liv - på vilket sätt hör du Guds ord?

7. Vad allt kunde Paulus göra för församlingarna under sin fångenskap i Rom (30-31, se även Kol 1:24 och 4:3-4)?

8. I vilket avseende var Paulus sista ord i Apostlagärningarna profetiska (28)?

* I vers 30 märks att Lukas visste att Paulus fångenskap slutade efter två år. Varför berättade han inte om rättegångens slutresultat, utan avslutade Apostlagärningarna med verserna 30-31?

* Vad tänker du om den sista versen i Apostlagärningarna?

SAMMANFATTANDE FRÅGOR:

* På vilket sätt verkar den helige Ande i de situationer som vår text beskriver?

* Hur inverkar denna händelse på evangeliets spridning över hela jordklotet?

* Var i denna text finns evangeliet?

AVSLUTNING: I Rom inträffade också denna episod: Från Filemon, en av de kristna i Kolosse, hade en slav rymt. Denna slav, Onesimus, ville komma så långt bort som möjligt så snabbt som möjligt och rymde till Rom, dit det är 1 600 km fågelvägen. Där sökte han sig av någon anledning till Paulus boplats och kom till tro. Aposteln fäste sig vid den unga mannen som vid en egen son, men ville ändå skicka hem honom, något som också landets lag förpliktade honom att göra. Nu oroade sig Paulus bara för hur Filemon skulle behandla Onesimus. I allmänhet gav slavägarna sina förrymda slavar en sådan risbastu att deras liv var i fara. Som en varning för andra.

Paulus skickade tillbaka Onesimus och sände ett brev med honom. Han vädjade till Filemon att denna skulle skona sin slav från en hård behandling: *"jag Paulus, en gammal man och nu en Kristi Jesu fånge. Jag vädjar till dig för mitt barn, som jag har fött i min fångenskap, för Onesimus... Honom skickar jag nu tillbaka till dig. Det är som att sända mitt eget hjärta. ...en älskad broder...både som människa och som broder i*

Herren... Har han gjort dig någon orätt eller är skyldig dig något, så för upp det på min räkning..." (Filem 8-18).

Tänk hur Paulus kunde älska! En ny lärjunge tog aldrig någon annans plats i hans hjärta. Det rymdes alltid mer folk där - nya människor att bry sig om, att lära, att be för.

Paulus hoppades att han skulle bli fri och ämnade komma till Kolosse på besök (Filem 22). Han saknade säkert sin andliga son Onesimus.

28. DE SISTA AVSKEDSORDEN 2 Timoteusbrevet

INLEDNING: Apostlagärningarna slutar som om man skulle ha skurit av berättelsen med kniv. Någoting hände efter två år, år 62, men vad? Från Paulus sista brev får vi svaret: aposteln blev frisläppt och gjorde ännu en resa till Makedonien, Kreta och Mindre Asien, kanske även till Spanien. Den blev alltså hans fjärde missionsresa: tre tusen kilometer, om han reste ända till mindre Asien, lika mycket till ifall han även åkte till Spanien.

I mitten av 60-talet började kejsar Neros förföljelser. Nero, den där paranoide mordbrännaren till kejsare, tände eld på Rom och beskyllde de kristna för dådet. Detta var den första förföljelse mot de kristna som härstammade från högre ort. Nu behövdes inte längre ett rykte som upprorsmakare för att bli fängslad - det räckte blott med att man bar namnet kristen. De kristna brändes på bål och matades åt lejon på arenan.

Paulus fängslades på nytt och fördes till Rom. I sin sista fångenskap skrev han breven till Timoteus och Titus. I det senare brevet till Timoteus finns den gamla apostelns svansång. Den skall vi undersöka denna gång, samtidigt som vi tar avsked av studiet av Paulus och Apostlagärningarna.

Timoteus var ca 35 år gammal vid mottagandet av brevet och han hade följt med Paulus under femton års tid. Ledaren läser till en början 2 Tim 1:3-5 och 3:10-12.

FRÅGORNA: 4:1-18

På vilket sätt hade Timoteus förhållit sig till fängslandet av Paulus och till det att han blev åtskiljd från honom (1:4)?

* Fundera över Paulus och Timoteus förhållande. Vad betyder ett andligt barn för fadern och vice versa 4:9,21a)?

Hurudana råd gav Paulus till Timoteus, som hade fått ett stort ansvar efter att Paulus fängslades (1-4)?

* Jämför Paulus bild av församlingens kommande situation (3-4) med vår tid. Vilka är likheterna, vilka skillnaderna?

* Vad bör vi göra när människor inte längre tål att höra en rätt lära (4-5)?

Hur såg Paulus på sin egen död (6)?

* Hur såg Paulus på sitt eget liv (7)?

* Vad finns det för likheter mellan en löptävling i olympiaden och det kristna livet? Vilka skillnader finns mellan dessa (7-8)? (Med vem tävlar man, vem vinner, vad är segerpriset?)

* Varför nämnde Paulus uttryckligen att han hade "bevarat tron" (7)?

* Vad förväntade sig Paulus framför allt av sin framtid (8)?

Hurudana mänskliga drag avslöjas av Paulus hälsningsdel (9-15)? (Vad längtade Paulus efter enligt dessa ord och varför?)

En hurudan uppfattning har ni fått av läkaren Lukas under studiet av Apostlagärningarna (11)?

* Vad hade hänt med Paulus och Markus relation?

* Vad visar det om Paulus att han önskade få böcker (Biblar?) till fängelsecellen i Rom (13)?

* Fundera över olika orsaker till att Paulus inte helt enkelt köpte sig en ny mantel för att skydda sig mot kylan i den romerska fängelsecellen (13)?

Av vilka orsaker tror ni att Paulus vänner hade övergett honom vid den första rättegången (16-17)?

* Varför blev inte Paulus bitter ens av detta sista ”ödets skavank”, att också hans nära vänner övergav honom (16, se även 1:15)?

Vad betyder vers 17?

* Å ena sidan vet Paulus att han kommer att dö, å andra sidan säger han sig bli räddad (6 och 18). Hur kan denna motsättning förklaras?

* Kan du skriva under vers 18?

* Vad berättar vers 18 om våra kära som insomnat?

SAMMANFATTANDE FRÅGOR:

* Hur verkar den Helige Ande i denna situation?

* Hur invercade dessa händelser på världsmissionen?

* Var i denna text finns nådens evangelium?

AVSLUTNING: Timoteus blev själv fängslad ganska snart efter detta, men frisläpptes senare (Hebr 13:23). Paulus martyrdöd skedde antagligen så att hans huvud slogs av med svärd. (En romersk medborgare fick man nämligen inte korsfästa, bränna på bål eller kasta för lejon.) Eusebius anger år 67 som Paulus dödsår, men det är möjligt att det skedde redan ett par år tidigare. I samma förföljelse och i samma stad slutade också Petrus liv.

Paulus kunde på intet sätt veta hur stor betydelse hans brev skulle få för den kristna kyrkan genom hela dess historia. De där breven som skrevs mitt i brådskan var kanske det viktigaste som han fick till stånd. Redan Petrus jämför Paulus brev med de gammaltestamentliga skrifterna och ger dem ett stort värde (2 Petr 3:15-16).

Nuförtiden sägs det ofta att Paulus var bunden till sin tid och att man inte behöver ta alla hans ord bokstavligt. Men vi, som tror på Bibelns sanning, vi vet att inte bara Paulus skrev dessa brev, utan även den helige Ande. De är inte endast Paulus ord utan också Guds ord. Därför är vi verkligen tacksamma för Paulus exempel och undervisning, som vi får del av genom att studera Apostlagärningarna och Paulus brev.